

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки,
управління та адміністрування

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ
Гарант освітньої програми

_____ Неізнестна О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 20____ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»

освітньої програми «Фінанси, банківська справа і страхування»

на тему: «Управління активами і пасивами підприємства»

Виконав:

здобувач вищої освіти

Кунак Єлизавета Валеріївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

Керівник:

Доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування

к. е. н., доц. Неізнестна О.В.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

Кривий Ріг
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Форма здобуття вищої освіти Заочна
Ступінь магістр

Освітня програма 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

_____ О.В Неівестна

підпис

«_____» _____ 20__ р.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Кунак Єлизаветі Валеріївні

1. Тема роботи **«Управління активами і пасивами підприємства»**
Керівник роботи Неівестна О.В., к. е. н., доцент
затверджені наказом по університету від 28.08.2021 р. № 328-с
2. Строк подання студентом роботи «01» грудня 2021 р.
3. Вихідні дані до роботи: наукова і періодична література з теми дослідження, данні мережі Internet, підручники, навчальні посібники, монографії, фінансова звітність акціонерного товариства «Криворіжгаз»
4. Зміст (перелік питань, які потрібно розробити: 1) Теоретичні основи управління активами і пасивами підприємства. 2) Дослідження аспектів управління активами і пасивами підприємства. 3) Аналіз та оцінювання стану управління активами і пасивами підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): аналітичні таблиці, схеми, рисунки, графіки.

6. Дата видачі завдання «30» серпня 2021 р.

7. Календарний план

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір напрямку дослідження, аналіз бази та літературних джерел, визначення об'єкту, предмету та завдань дослідження. Формулювання, обґрунтування та затвердження теми кваліфікаційної роботи	до 28.08.2021	
2.	Аналіз та узагальнення теоретичних розробок теми кваліфікаційної роботи	до 19.09.2021	
3.	Опис методики дослідження предмету кваліфікаційної роботи	до 11.10.2021	
4.	Апробація методики аналізу предмету кваліфікаційної роботи	до 01.11.2021	
5.	Формування висновків та рекомендацій щодо розв'язання проблеми, встановлених в результаті аналізу	до 22.11.2021	
6.	Оформлення та представлення роботи на кафедрі	до 29.11.2021	
7.	Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність тексту	до 02.12.2021	
8.	Оформлення презентаційних матеріалів, проходження нормоконтролю	до 06.12.2021	

Здобувач ВО

_____ Кунак Є.В.
(підпис)

Керівник роботи

_____ Неівестна О.В.
(підпис)

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

Сторінок 54, Рисунків 5, Таблиць 17, додатків 15,
графічного матеріалу 6, використаних джерел 51

- Об'єкт дослідження: процеси, пов'язані з управлінням активами і пасивами на підприємстві
- Предмет дослідження: теоретичні та практичні засади управління активами і пасивами підприємства
- Мета дослідження: обґрунтування теоретичних основ та аналіз практики управління активами і пасивами підприємства, а також визначення напрямків удосконалення управління активами та пасивами підприємства
- Методи дослідження: метод аналізу і синтезу, абстрагування, метод індукції і дедукції, узагальнення, системний метод, метод статистичних порівнянь, метод узагальнення
- Основні результати дослідження: оцінено основні економічні показники діяльності підприємства, на основі яких був проведений аналіз процесу управління активами і пасивами підприємства, визначено напрямки вдосконалення управління активами та пасивами на підприємстві
- Ключові слова: управління, активи, пасиви, управління активами і пасивами підприємства, оборотні активи, необоротні активи, оптимізація співвідношення оборотних і необоротних активів, управління оборотними активами, оборотні кошти, поточні активи і пасиви.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- ALM – управління активами і пасивами.
- GAAP – американський стандарт бухгалтерського обліку.
- GPS – система контролю навантаження і супутникового позиціонування на технологічному автомобільному та залізничному транспорті.
- EVA – показник економічної доданої вартості.
- mySAP ERP – система програмного забезпечення для планування ресурсів підприємства.
- ROCE – рентабельність виробничого капіталу.
- ROE – рентабельність власного капіталу.
- SRM – система електронних тендерів в мережі Інтернет.
- WACC – середньозважена вартість капіталу підприємства.
- АТ – акціонерне товариство.
- ДВК – джерела власних коштів.
- ДЗК – джерела залучених коштів.
- ЕФВ – ефект фінансового важеля (левериджу).
- МНМА – малоцінні необоротні матеріальні активи.
- Модуль HR – модуль управління персоналом на платформі SAP.
- МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності.
- НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку.
- НТП – науково-технічний прогрес.
- ПДВ – податок на додану вартість.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. Теоретичні основи управління активами і пасивами підприємства	8
2. Характеристика АТ «Криворіжгаз» та аналіз основних техніко-економічних показників його діяльності	21
3. Аналітичні дослідження стану управління активами і пасивами на підприємстві АТ «Криворіжгаз»	30
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ А – Л	55

ВСТУП

Від ефективності управління активами і пасивами підприємства залежать не тільки його фінансові результати, але і загальний фінансовий стан та його конкурентоспроможність на ринку. Основний проблемний аспект управління активами і пасивами підприємства полягає у виборі адекватних методів та аналітичних процедур, що дозволяють виявляти, оцінювати, формувати необхідні підприємству стратегічні активи та пасиви і забезпечувати безпосередньо ефективну політику управління ними. Вирішення цього завдання можливе шляхом створення та розвитку методологічних підвалин діагностики активів і пасивів підприємства, яка передбачатиме системне дослідження фінансів організації, виявлення комплексу взаємопов'язаних питань, що дадуть відображення об'єктивного стану справ організації, її систем управління.

Всі без винятку підприємства у процесі своєї діяльності використовують певні ресурси (майно), використання яких приводить до отримання економічних вигод та які відповідно до вимог Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» називаються активами. Ці активи мають певні джерела походження (фінансування) – пасиви (капітал). Ефективність управління активами і пасивами підприємства значною мірою залежить від оцінювання ефективності їх управління.

«Серед недоліків процесу управління активами та пасивами підприємства можна виділити відсутність чіткого механізму управління, за допомогою якого менеджери могли би приймати ефективні управлінські рішення, які сприятимуть покращенню фінансових показників. Оскільки економічне середовище в країні негативно впливає на роботу підприємства, тому загострюється потреба наявності цілісного механізму управління активами і пасивами» [36]. З огляду на зазначене вище, тема дослідження потребує розвитку в теоретичному та практичному напрямках.

Водночас сама проблема управління як активами, так і пасивами підприємства однозначно не є новою. Питання щодо підвищення ефективності управління активами підприємства, в тому числі й їх оцінки, досліджувалися такими зарубіжними вченими, як: І. Ансофф, Ф. Котлер, М. Портер, А. Сміт, А. Томпсон, Й. Шумпетер, а також українськими науковцями, такими як М.Д. Білик, В.М. Геєць, С.В. Мочерний, С.Ф. Покропивний, Н.В. Чебанова та іншими. Ефективність управління капіталом досліджено у працях М. Міллера, Д. Дюрана, Ф. Модільяні, Ю. Брігхема, Е. Нікбахта, Дж. К. Шима, С. Росса, Дж. Г. Сігела, В.В. Ковальова, О.С. Стоянової, В.М. Суторміної, І.О. Бланка та багатьох інших.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ та аналіз практики управління активами і пасивами підприємства, а також визначення напрямків удосконалення управління активами та пасивами підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:
- розкрити суть поняття активів і пасивів підприємства, визначити їх види та обґрунтувати значення;

- висвітлити політику управління активами і пасивами на підприємстві;
- охарактеризувати діяльність підприємства та оцінити тенденції його розвитку;
- проаналізувати склад, структуру та динаміку активів і пасивів підприємства;
- проаналізувати ефективність використання активів і пасивів підприємства;
- зробити висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності управління активами і пасивами підприємства;
- назвати шляхи оптимізації активів і пасивів підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси, пов'язані з управлінням активами і пасивами на підприємстві АТ «Криворіжгаз».

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади управління активами і пасивами підприємства.

У процесі написання кваліфікаційної роботи при обґрунтуванні теоретичних основ управління активами і пасивами підприємства використані такі методи наукового дослідження, як абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, системний та інші. У процесі аналізу практики управління активами і пасивами підприємства застосовані наступні методи наукового дослідження: формалізація, вимірювання, статистичний, порівняння та інші. При визначенні напрямків удосконалення управління активами та пасивами підприємства використані методи ідеалізації, прогнозування, узагальнення та інші.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних основ управління активами і пасивами підприємства, що зводиться, зокрема, до дослідження політики управління активами і пасивами на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що за результатами аналізу практики управління активами і пасивами підприємства визначено напрямки вдосконалення управління активами та пасивами на підприємстві.

Інформаційна база дослідження – законодавчі акти та нормативно-правові документи України, монографічні дослідження, наукові статті, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, навчальна література, фінансова звітність підприємства.

За результатами дослідження опубліковано тези доповідей для участі у VIII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих учених та студентів «Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки» (м. Умань, 18 листопада 2021 року).

При написанні кваліфікаційної роботи використовувалися прикладні програми: текстовий редактор Microsoft Word та табличний процесор Microsoft Excel.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Основою ефективного проведення дослідження є з'ясування понятійного апарату, що забезпечує єдиний підхід до трактування понять та дозволяє виокремити ознаки, які характерні для певного об'єкта. Саме тому особливу увагу приділимо даному питанню. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), «актив – це ресурс, контрольований суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід для суб'єкта господарювання» [29]. Згідно з американським стандартом бухгалтерського обліку GAAP, активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому. Визначення активів у НП(С)БО та GAAP US за сутністю є ідентичними та визначають дві основні характеристики активу – контрольовані суб'єктом господарювання ресурси та передбачають отримання в майбутньому економічних вигід.

Термін «актив» походить від латинського слова *actives* – діючий, діяльний. Аналіз теоретичних досліджень показав, що на сьогоднішній день не сформовано єдиних підходів до трактування категорії «актив» (додаток А) [11]. Більшість авторів не повністю розкривають економічну сутність і природу даної категорії, а лише визначають їх призначення, не надаючи чіткого тлумачення. Інші автори трактують його занадто широко. «Дана проблема призводить до неоднозначності та суперечливості трактувань понять та спричиняє проблемні питання в процесі правового регулювання діяльності підприємств» [41]. У дисертації Л.Л. Горецької [8] розглянуто два загальні підходи щодо економічної інтерпретації «активів», які виділяють В.В. Ковалев та В.В. Патров, виходячи із складу та розміщення господарських коштів підприємства, що наводиться в активі бухгалтерського балансу (рис. 1.1).

Предметно-речовий підхід до інтерпретації активу акцентує увагу на тому, що це вкладені фінансові ресурси підприємства, та на функціональному призначенні придбаних господарських засобів. У відповідності з цим, «актив балансу – це засоби, які «можна відчутти руками» і які можуть бути підтверджені інвентаризацією» [8]. Витратно-результативний підхід до трактування активу балансу ширший за сутністю. Основним є вкладання коштів у створення активу з метою отримання доходу. Таким чином, за словами В.В. Ковалева та В.В. Патрова, «предметно-речове трактування – це квінтесенція контрольної функції обліку як відображення статус-кво; витратно-результативне трактування – відображення інформаційно-комунікаційної функції обліку з її націленістю на майбутнє, на той дохід, який в принципі можливо отримати при розумному та ефективному використанні засобів, які є в наявності у підприємства» [9, с. 50].

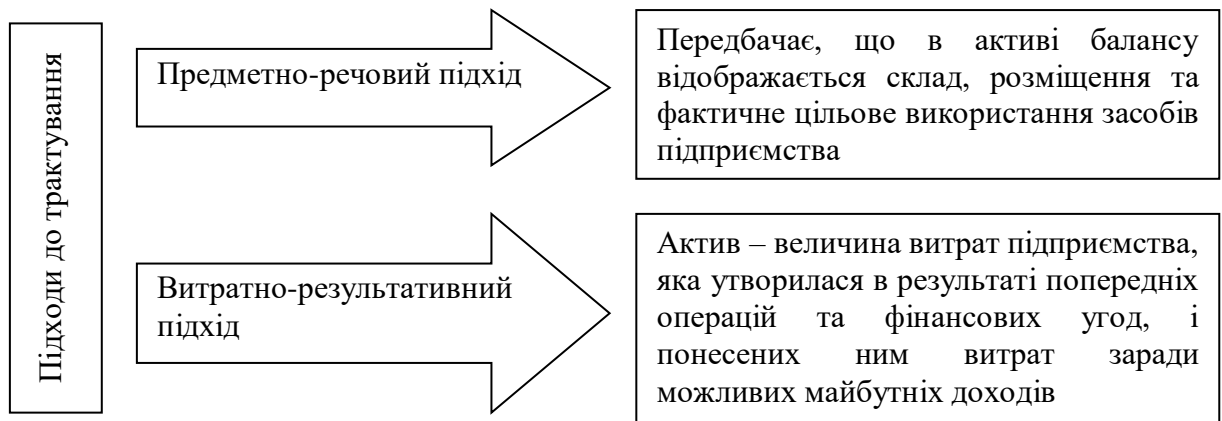

Рисунок 1.1 – Підходи до трактування активу за В.В. Ковалевим та В.В. Патровим

Джерело: сформовано на основі узагальнення досліджень [8; 9; 11; 41]

«Активи – це все, чим володіє підприємство (готівка, дебіторська заборгованість, обладнання та майно підприємства). Існує три види активів» [47]:

- 1) оборотні активи – готівка та кошти, запаси, які можуть бути досить швидко трансформовані в готівку (як правило, протягом року);
- 2) основні засоби з довгим терміном служби, що використовуються підприємством при виробництві товарів і послуг (наприклад, будівлі, споруди, земля, обладнання);
- 3) інші активи, які включають такі нематеріальні активи, як патенти і торгові знаки (що не мають натурально-речової форми, але цінні для підприємства), капіталовкладення в інші компанії або довготермінові цінні папери, «витрати майбутніх періодів» і різні інші активи (залежно від профілю того чи іншого підприємства).

Доведено, що активи ширше поняття ніж ресурси. Адже до активів, крім майнових цінностей, включаються ще й амортизаційні відрахування, гудвіл, резерв сумнівних боргів та витрати майбутніх періодів. У зв'язку з вищезазначеним, «активи не слід трактувати як ресурси, що контролюються підприємством. Крім того, використовувати поняття «економічні ресурси» теж не доцільно» [21]. Оскільки економічні ресурси – це сукупність ресурсів, які використовуються для виробництва товарів: земля, праця, капітал, підприємницькі здібності, технологія, інформація тощо. Таким чином, «економічні ресурси – це базове поняття економічної теорії, яке означає в загальному джерела, засоби забезпечення виробництва, сукупність ресурсів, які використовуються в господарській діяльності» [41, с. 345].

Вважаємо, що трактувати категорію «актив» як «вартість» або «цінність» не доречно, оскільки, це досить широкі поняття, які чітко не окреслюють сутність самого терміну. «Вартість, у свою чергу, це економічна категорія, яка виражає відносини між суб'єктами господарської діяльності, що пов'язані суспільним поділом праці та обміном товарами і послугами» [12, с. 35] або ж

«виражена в грошах цінність будь-чого або величина витрат на будь-що» [14, с. 116]. «Цінність – це те, що має певну матеріальну або духовну цінність, це користь, яка використовується за допомогою людської праці у задоволенні потреб» [15, с. 789].

Крім того, під активами також розуміють все, що забезпечує дохід компанії, наявні кошти фірми, господарські засоби, матеріальні цінності та перевищення сум вимог фірми над її зобов'язаннями. Дані визначення, на нашу думку, є досить загальними. Наприклад, «все, що забезпечує компанії дохід» – до цієї категорії можна віднести працівників, які безпосередньо використовують активи для досягнення поставленої цілі, тобто, отримання доходу, але активом вони не виступають. «Наявні кошти фірми – це лише складова, яка входить до категорії активу, так як і господарські засоби, до яких не можна віднести дебіторську заборгованість, гудвіл, що підтверджує недоречність такого трактування. Це також, стосується інших вищенаведених визначень таких як матеріальні цінності, наявне та боргове майно» [41, с. 341].

Активи підприємства розподіляються за різними класифікаційними ознаками (додаток Б).

За формою функціонування активів виділяють:

- «матеріальні активи, які характеризують активи підприємства, котрі мають матеріальну форму. Це основні засоби, незавершені капітальні вкладення, устаткування, виробничі запаси сировини та матеріалів, малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА), обсяг незавершеного виробництва, інші види матеріальних активів» [11; 13; 41];

- «нематеріальні активи, які характеризують активи підприємства, котрі не мають матеріальної форми, але приймають участь в господарській діяльності та приносять прибуток» [11; 41]. До них відносяться придбання підприємством прав користування окремими природними ресурсами, патентні права на використання винаходів, «ноу-хау» – сукупність технічних, технологічних, управлінських, комерційних і інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, які є предметом інновацій, але не запатентованих, права на виробничі моделі, товарний знак – емблема, рисунок чи символ, торгова марка – право на виключне використання фірмового найменування юридичної особи, права на використання комп'ютерних програм, «гудвіл» – різниця між ринковою вартістю підприємства як майнового комплексу і його балансовою вартістю, інші аналогічні види майнових цінностей підприємства;

- «фінансові активи, які характеризують різні фінансові інструменти, котрі належать підприємству або знаходяться в його володінні. Це грошові активи в національній валюті, грошові активи в іноземній валюті, дебіторська заборгованість у всіх її формах, короткострокові фінансові вкладення, довгострокові фінансові вкладення» [11; 13; 41].

За характером обслуговування окремих видів діяльності виділяють:

- «операційні активи – це сукупність майнових цінностей, котрі використовуються у виробничо-комерційній (операційній) діяльності підприємства з метою отримання операційного прибутку. До складу операційних активів відносять: виробничі основні засоби, нематеріальні активи,

які обслуговують операційний процес, оборотні операційні активи за виключенням короткострокових фінансових вкладень» [11; 13; 41];

- «інвестиційні активи, які характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, пов'язаних із здійсненням його інвестиційної діяльності. Це незавершені капітальні вкладення, устаткування, довго- та короткострокові фінансові вкладення» [11; 13; 41].

За характером фінансових джерел формування активів виділяють:

- «валові активи – це сукупність майнових цінностей (активів) підприємства, які сформовані за рахунок як власного, так і позикового капіталу» [11; 13; 41];

- «чисті активи, які характеризують вартісну сукупність майнових цінностей підприємства, сформованих виключно за рахунок його власного капіталу» [11; 13; 41].

За ступенем ліквідності активів виділяють:

- «активи в абсолютно ліквідній формі – це активи, котрі не потребують реалізації, тобто грошові активи в національній і іноземній валюті» [11; 13; 41];

- «високоліквідні активи – це активи, які можуть бути швидко конвертовані в грошову форму (як правило, на термін до одного місяця) без втрат своєї поточної ринкової вартості з метою своєчасного забезпечення платежів за поточними фінансовими зобов'язаннями. До них відносять короткострокові фінансові вкладення та короткострокову дебіторську заборгованість» [11; 13; 41];

- «середньоліквідні активи – це всі форми дебіторської заборгованості, крім короткострокової та безнадійної, запаси готової продукції для реалізації» [11; 13; 41];

- «слаболіквідні активи – це активи, які можуть бути конвертовані в грошову форму без втрат своєї поточної ринкової вартості лише впродовж значного періоду часу (від півроку і вище). Це запаси сировини, напівфабрикатів, запаси МНМА, основні засоби, незавершені капітальні вкладення, устаткування, довгострокові фінансові вкладення» [11; 13; 41];

- «неліквідні активи – такі види активів, які самостійно не можуть бути реалізовані. Це безнадійна дебіторська заборгованість, витрати майбутніх періодів, збитки поточних та минулих років» [11; 13; 41].

За характером володіння активами виділяють:

- власні активи;

- активи, взяті в оренду (лізинг).

Необоротні активи є найменш мобільною частиною майна, основна відмінність якої полягає у багаторазовому використанні в процесі господарської діяльності та частковій амортизації протягом кожного операційного циклу. У процесі формування й управління необоротними активами необхідно усвідомлювати їх переваги і недоліки порівняно з оборотними активами. Переваги і недоліки оборотних та необоротних активів підприємства наведено в табл. 1.1.

Активи мають визнаватись і відображатись в балансі в грошовому виразі з використанням певної бази оцінки, а саме:

1. Історичної собівартості. «Активи відображаються за сумою сплачених

грошових коштів чи їх еквівалентів або за справедливою вартістю компенсації, виданої. Щоб придбати їх, на момент придбання» [42, с. 398];

2. Поточної собівартості. «Активи відображаються за сумою грошових коштів чи їх еквівалентів, яка була б сплачена в разі придбання такого ж або еквівалентного активу на поточний момент» [42, с. 398];

3. Вартості реалізації. «Актив відображається за сумою грошових коштів чи їх еквівалентів, яку можна було б отримати на поточний момент шляхом продажу активу в ході звичайної реалізації» [42, с. 398];

4. Теперішньої вартості. «Активи відображаються за теперішньою дисконтовою вартістю майбутніх чистих надходжень грошових коштів, які, як очікується, має генерувати стаття під час звичайної діяльності підприємства» [42, с. 398].

Таблиця 1.1 – Переваги і недоліки управління оборотними та необоротними активами підприємства

	Оборотні активи	Необоротні активи
Переваги	<ul style="list-style-type: none"> • більш висока ліквідність; • знаходження частини оборотних активів у вигляді готових засобів платежу; • можливість швидкої реструктуризації оборотних активів; • можливість підвищити темпи обігу шляхом раціонального управління. 	<ul style="list-style-type: none"> • менший ризик інфляційного знецінення та можливе збільшення ринкових цін на нерухомість швидшими темпами, ніж темпи інфляції; • менший ризик втрати в процесі господарської діяльності; • здатність приносити стабільний прибуток за несприятливої господарської кон'юнктури у формі орендних та лізингових платежів; • можливість більш інтенсивного використання (у дві або три зміни) в періоди підйому ринкової кон'юнктури.
Недоліки	<ul style="list-style-type: none"> • можливе інфляційне знецінення грошових активів; • додаткові витрати на утримання зайвих оборотних активів; • можливі втрати у зв'язку з природним убутком товарно-матеріальних цінностей; • більш високий рівень фінансових ризиків. 	<ul style="list-style-type: none"> • можливість морального зносу за швидкої змінюваності технологій; • низький рівень маневреності, неможливість швидко змінити структуру вкладених коштів; • низький рівень ліквідності й неспроможність забезпечити потік платежів при погіршенні платоспроможності.

Джерело: сформовано на основі узагальнення досліджень [8; 9; 11; 41; 47].

Наступним кроком дослідження є визначення сутності і складу пасивів підприємства. Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1) бухгалтерський баланс складається з двох частин – активу і пасиву, за результатами аналізу яких можна визначити «фінансове здоров'я» підприємства та подальші перспективи

його розвитку. Важливе значення відіграє стан пасиву, оскільки показує наявні кошти суб'єкта господарювання та його зобов'язання перед кредиторами.

У перекладі з латинської мови (*passivus*) слово «пасив» позначає «недіяльний». Насправді даний вид ресурсів підприємства використовується для створення активів, засобів виробництва, оборотних фондів, нематеріальних та основних одиниць обладнання, які беруть участь у замкненому виробничому циклі. Під поняття «пасиви» підходять «всі види капіталу підприємства, що залежать від форми його організації (акціонерний, статутного); фінансові зобов'язання різного терміну (позики, кредити, векселі) та накопичені у вигляді різних фондів (амортизаційні, резервні) власні кошти (сума нерозподіленого прибутку за попередні періоди)» [48]. В бухгалтерській термінології часто використовується термін «сукупний капітал», це поняття «ототожнюється з пасивом і його валютою. Також права частина балансу в різних джерелах може фігурувати як «зобов'язання» підприємства.

Серед думок сучасних учених-економістів важко виділити однозначне трактування терміну «пасив». Отож, розглянемо окремі визначення, подані в додатку В. Враховуючи подані нижче визначення, видно, що «більшість науковців пов'язують пасив зі зобов'язаннями підприємства перед кредиторами, які є наслідком минулих подій і погашення яких передбачається на майбутні періоди» [33].

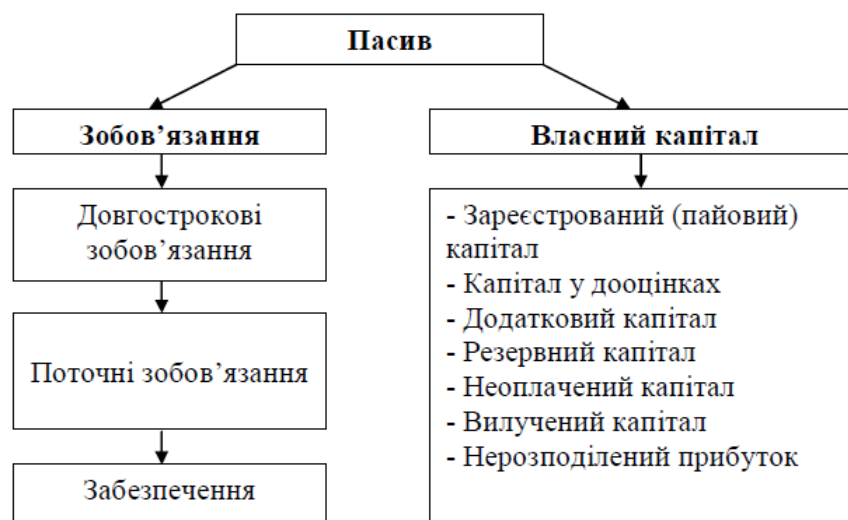

Рисунок 1.3 – Структура пасиву підприємства

Джерело: сформовано на основі узагальнення досліджень [25].

Для глибшого розкриття наповнення пасиву балансу потрібно здійснити його поділ на власний капітал та залучений. Співвідношення власного та залученого капіталу є для підприємства надзвичайно важливим, оскільки з нього можна судити про його платоспроможність. На думку дослідників цієї проблеми, джерела коштів по пасиву «Балансу» доцільно, крім офіційного групування, поділяти на такі групи відповідно до належності їх підприємству:

1) «джерела власних коштів (ДВК) – власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань» [10];

2) «джерела залучених коштів (ДЗК) – зобов'язання підприємства по боргах – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди» [10].

Структуру пасивів підприємства відображено на рис. 1.3.

Залучений капітал визначають у формі довго- і короткотермінових зобов'язань. Види залученого капіталу підприємства за різними класифікаційними ознаками зображено на рис. 1.4.

Рисунок 1.4 – Види залученого капіталу підприємства

Джерело: сформовано на основі узагальнення досліджень [25, с. 186].

Всі зобов'язання підприємства класифікуються за такими статтями:

- «уявні – такі пасиви відображаються в бухгалтерському або податковому обліку на певну дату для розрахунку вартості чистих активів, але фактично є погашеними. Своєчасне виявлення допоможе уникнути подвійної сплати, тобто зберегти обігові підприємства без зменшення їх вартості. До уявних зобов'язань відносять: грошові кошти, отримані в якості позики від власника компанії, резерви майбутніх платежів, заборгованість кредиторів з простроченим терміном давності та інші» [48];

- «приховані – зобов'язання фактично відсутні, але відображені в складі кредитних, податкових або позабюджетних платежів. Вони можуть виникати у процесі складання балансу за несвоєчасне списання (відображення) в бухгалтерському обліку перерахованих боргів. До прихованих пасивів відносять: відстрочені податкові зобов'язання, благодійні перерахування, неефективні договори або об'єкти невиробничої інфраструктури, погашення боргів філій або дочірніх підприємств (при взятті на себе відповідних зобов'язань) та інші» [48];

- «фактичні – реально існуючі та відображені в балансі пасиви. Вони, в свою чергу, поділяються на поточні та довгострокові зобов'язання перед

кредитними установами, бюджетами різних рівнів, працівниками організації, засновниками чи акціонерами. Терміновість пасиву визначається датою їх погашення, яка залежить від відповідного договору. При виконанні фактичних зобов'язань організація втрачає частину власного активу, в якості якого можуть виступати грошові кошти, основні засоби або оборотні фонди, готова продукція і т. д.» [48].

Будь-яка комерційна або державна організація для здійснення своєї діяльності залучає позикові кошти. Зобов'язання, термін виконання яких настає протягом календарного року, називають поточними. Вони відображаються у пасиві балансу, в розділі «Короткострокові зобов'язання». Як правило, вони повністю забезпечуються наявністю ліквідних активів на конкретну дату. До поточних пасивів відносять: заборгованість перед працівниками по заробітній платі, зобов'язання перед бюджетом, короткострокові позички, кредити і позики, борги перед постачальниками сировини, матеріалів і обладнання (у межах, передбачених договором).

«Для масштабних фінансових проектів організації залучають позикові кошти на тривалий термін. Їх велика питома вага передбачає часткове гасіння протягом тривалого проміжку часу. Довгострокові зобов'язання, або пасиви, – це кредити, позички, позики, отримані на термін, що перевищує один рік. Також до них відносять векселі і випущені підприємством облігації. В якості забезпечення даної категорії пасивів кредитної організацією, як правило, приймаються необоротні активи підприємства. На термін погашення позики вони передаються в заставу, але при цьому продовжують брати участь у виробничих процесах» [19].

Важливим при складанні «Балансу» є визначення суми не лише власного капіталу, але й зобов'язань підприємства. Для визначення балансової вартості зобов'язань підприємства використовуються наступні види оцінок:

1. «Історична собівартість зобов'язання – сума коштів або їхніх еквівалентів, або поточна вартість інших активів, що будуть, як очікується, оплачені з метою погашення боргу при звичайній діяльності підприємства» [27].

2. «Поточна собівартість зобов'язання – недисконтована сума коштів або їхніх еквівалентів, необхідна для погашення зобов'язання на даний момент» [27].

3. «Вартість погашення зобов'язання – недисконтована сума коштів або їхніх еквівалентів, що, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності підприємства» [27].

4. «Дійсна вартість зобов'язання – дійсна вартість майбутніх чистих відтоків коштів, що, як очікується, будуть необхідні для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності підприємства» [27].

«Управління активами і пасивами (*ALM*) – це формалізований процес прийняття рішень для того, щоб були збалансовані (або навмисно розбалансовані) активи і пасиви на балансі фірми» [31]. Управління як активами, так і пасивами є складовою фінансового менеджменту. На початках управління активами ототожнювалося з управлінням капіталу. Потім цей

процес було виділено в окремий блок фінансового менеджменту, адже з розвитком ринкових відносин виникла необхідність для вдосконалення методів аналізу, планування, прийняття оперативних управлінських рішень і контролю активів.

Більшість науковців управління активами поділяють на два рівноцінних блоки – управління формуванням і використанням активів. Управління формуванням активів є первинним етапом у розвитку будь-якого підприємства та здійснюється на різних стадіях життєвого циклу від створення підприємства, модернізації, розширення і реконструкції до побудови нових структурних об'єктів діючого підприємства. Формування активів передбачає визначення необхідного обсягу стартового капіталу, швидкості обороту активів та рівня їхньої ліквідності, прибутковості. «Головною метою управління формуванням активів є створення умов, які б сприяли прискоренню обороту активів, що призведе до зменшення часу обороту ресурсів, підвищить рентабельність роботи підприємства та збільшить його прибутки» [46, с. 486].

Організацію процесу формування активів на підприємстві зображено на рис. 1.5.

Рисунок 1.5 – Організація процесу формування активів на підприємстві

Джерело: сформовано на основі узагальнення досліджень [36, с. 254].

«Управління використанням активів здійснюється безпосередньо під час виробничого процесу. Одним з основних завдань такого управління є здійснення заходів, що сприятимуть оптимізації складу активів. Оптимізація складу активів спрямована на те, щоб забезпечити повне їх використання, при цьому обравши

варіант такого використання, який принесе найбільшу користь для підприємства. В процесі оптимізації складу активів виділяють три етапи, а саме» [30]:

1) вибір оптимального співвідношення між сукупним обсягом оборотних і необоротних активів, які використовуються у виробничому процесі на підприємстві;

2) вибір оптимального варіанту співвідношення між активною та пасивною частинами необоротних активів;

3) оптимізація співвідношення основних видів оборотних активів – фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості та товарно-матеріальних цінностей.

«Управління активами передбачає виконання певних вимог і принципів на всіх етапах. До таких принципів управління активами слід віднести» [30]:

– управління активами повинно базуватися на наукових принципах, відповідати національним стандартам ведення бухгалтерського обліку і використовувати досягнення НТП та передового світового досвіду;

– управління активами має носити комплексний характер, оскільки це дозволить охопити всі ланки діяльності та вивчити взаємозв'язок між управлінськими рішеннями і кінцевим результатом;

– управління активами повинно відповідати як тактичному, так і стратегічному плануванню для забезпечення безперервного виробничого процесу;

– управління активами повинно бути дієвим, вносити корективи в діяльність підприємства при виявленні прогалин, недоліків і прорахунків у роботі;

– управління активами має бути оперативним для своєчасної реакції на зовнішні та внутрішні зміни, що впливають на роботу підприємства;

– усі управлінські рішення повинні бути ефективними, тобто отриманий дохід від реалізації таких рішень повинен покривати витрати на них.

«Для ефективного управління активами підприємства потрібно» [30]:

– адекватна інформаційна база, яка має бути достатньою та достовірною для ретельного аналізу з метою управлінського впливу;

– забезпечення єдиних методологічних принципів до організації та ведення обліку окремих складових активів, зобов'язань і капіталу, що зумовлює співставлення даних інформаційної бази;

– ефективність управлінських рішень забезпечує прозорість інформаційної бази, яка набуває особливого значення в періоди економічної кризи, корупції та нестабільності економіки.

Управлінський процес передбачає здійснення системного аналізу, на основі результатів якого приймаються рішення. Петряєва З.Ф. зазначає такі «завдання класичного економічного аналізу активів» [34, с. 58]:

1) оцінка стану, структури та динаміки активів підприємства;

2) оцінка впливу зміни активів на зміну фінансового стану підприємства;

3) аналіз та оцінка ефективності функціонування активів підприємства;

4) виявлення причин позитивних і негативних тенденцій зміни активів підприємства.

Не менш важливим, ніж управління активами, є процес управління пасивами, який передбачає вивчення структури пасивів, співвідношення власного та позикового капіталу як в цілому, так і окремих складових. При цьому головною проблемою виступає вибір між ризиком і дохідністю.

«Якщо розглядати управління пасивами підприємства, то можна сказати, що основне його завдання полягає у забезпеченні стійкої фінансової діяльності підприємства. Управління пасивами підприємства спрямоване на вирішення таких основних завдань» [23, с. 116]:

- формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямками використання;
- забезпечення умов досягнення максимальної дохідності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику;
- забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його дохідності;
- забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку;
- забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників;
- забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства;
- покращення обігу капіталу;
- забезпечення своєчасного реінвестування капіталу.

«В управлінні пасивами передбачається вирішення безлічі завдань, що мають великий вплив на капітал підприємства та рівень його дохідності. Одним з головних таких завдань є вибір оптимальної структури капіталу підприємства, що передбачає» [30]:

- загальний аналіз капіталу підприємства;
- здійснення оцінки головних факторів, які мають безпосередній вплив на формування структури капіталу;
- оптимізація структури капіталу, яка б сприяла максимізації рівня фінансової рентабельності;
- оптимізація структури капіталу, що сприятиме мінімізації фінансових ризиків;
- здійснення заходів щодо формування показників цільової структури капіталу.

«При дотриманні основних правил економічної теорії під час процесу управління пасивами можна вберегти підприємство від різних економічних загроз. З посиленням конкуренції на ринку управлінському персоналу при прийнятті рішень потрібно шукати більш досконалі методи управління, щоб не лише втримувати своє місце на ринку, але й збільшувати прибуток підприємства» [51].

За результатами аналізу пасивів підприємства роблять такі основні аналітичні висновки про зміну фінансового стану.

1. «Про зміну співвідношення власного та залученого капіталу, що

визначає економічну незалежність і стан автономності. Залучення капіталу є необхідною й об'єктивною передумовою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Якщо частка власного капіталу більша, ніж залученого, то фінансовий ризик кредиторів та інвесторів менший. Багато причин зумовлюють більшу ефективність використання залученого капіталу, ніж власного. До них належать такі» [30]:

- детальна оцінка доцільності залучення капіталу за різними формами та механізми формування коштів для погашення зобов'язань;
- стимулююча роль відсоткових ставок на залучений капітал;
- контроль за погашенням боргу з боку банку та кредиторів;
- використання застави при отриманні кредиту може зумовити проведення розрахунків за кредит майном підприємства і призвести до банкрутства;
- прискорення оборотності залученого капіталу сприяє приросту фінансових результатів діяльності та зміцненню автономії.

Треба враховувати, що ефективність співвідношення власних і залучених коштів переважно визначається економічною рентабельністю підприємства і відсотковими ставками на позичковий капітал. Їх співвідношення виражає так званий ефект важеля. Цей ефект досягається за умов наявності позитивного сальдо між економічною рентабельністю і «ціною» позичкових коштів (середньою ставкою відсотка).

2. «Про зміну обсягу і частки довготермінового залучення капіталу. Наявність сум довготермінових позик банку або інших тривалих зобов'язань свідчить про зростання фінансових можливостей підприємства в оперативному маневруванні джерелами покриття його потреб. Це є свідченням довіри до підприємства з боку банку чи інших кредиторів. Довготермінові зобов'язання підприємства іноді прирівнюють до його власних коштів, які використовуються за умов виникнення тимчасових фінансових труднощів. Чим більша сума і частка довготермінового капіталу, тим кращий фінансовий стан суб'єкта господарювання» [30].

3. «Про зміну обсягу та структури короткотермінового залучення капіталу. Таке залучення капіталу виникає у формі короткотермінових кредитів банку, поточної заборгованості за довготерміновими зобов'язаннями, виданими векселями та за всіма видами кредиторської заборгованості. Зміна обсягу поточних зобов'язань у співвідношенні з ліквідними активами характеризує платоспроможність підприємства. Найсуттєвіший вплив на фінансовий стан має кредиторська заборгованість, яка свідчить про стан платіжної дисципліни підприємства та його фінансову стійкість» [25, с. 188].

На фінансові рішення, прийняті керівниками суб'єктів господарювання, впливають такі зовнішні чинники, як: стан економіки; фінансова політика держави; законодавчо-нормативна база; державне фінансове регулювання; дії конкурентів; дії постачальників та поведінка споживачів; дії фінансових посередників; дії інвесторів; рівень соціально-культурного розвитку; соціальні, культурні та екологічні чинники. «Склад внутрішніх чинників обумовлений внутрішнім середовищем суб'єктів господарювання та визначається їх

виробничим, фінансово-господарським, кадровим потенціалом, технологічним забезпеченням, отриманими результатами» [17, с. 171].

Управління капіталом підприємства, як і весь процес управління, охоплює стратегію і тактику управління. Під стратегією розуміють загальний напрямок і спосіб використання засобів для досягнення поставленої мети.

Встановлюючи визначені правила й обмеження, стратегія дає змогу сконцентрувати зусилля на тих варіантах рішень, що не суперечать обраному напрямку управлінської діяльності. «Тактика управління – це конкретні методи і прийоми досягнення поставленої мети у визначеній ситуації й у визначений момент часу. Завдання тактики управління – вибір найбільш оптимального рішення і способів його втілення в ситуації, яка склалася» [23, с. 117].

«Існують такі базові стратегії управління капіталом» [5, с. 219-220]:

- консервативна, метою якої є отримання дохідності вище, ніж по банківських депозитах за значно менших ризиків, ніж на ринку акцій;
- збалансована, де очікується отримання дохідності, що порівнюється з середньо-ринковою за найбільш ліквідними акціями, але з меншим ризиком;
- ризикова, де метою є отримання максимального приросту активів;
- індексна призначена для інвесторів, які мають за мету отримання інвестиційного доходу з портфеля цінних паперів, сформованого на основі індексу.

Таким чином, пасив балансу не має однозначного визначення в економічній літературі, адже кожен з науковців, що присвятив свої праці даній проблематиці, дає різні визначення. За своєю суттю пасиви представляють право власності на активи, тобто являються джерелом для формування активів.

Загалом, капітал як управлінська категорія характеризує загальну вартість фондів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестовані у формування активів суб'єкта господарювання.

Розгляд даного питання вказує на необхідність вивчення методичних положень щодо управління активами і пасивами підприємства та визначення показників їх оцінки.

Отже, процес управління активами та пасивами потребує цілого комплексу теоретичних знань і практичних навичок управлінського персоналу. Одне неправильно прийняте рішення може призвести до фінансових збитків на підприємстві. Також є необхідною при управлінні активами та пасивами швидка реакція на будь-які зміни як в зовнішньому, так і в внутрішньому середовищі, що дозволить втримати та покращити показники діяльності підприємства на ринку.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА АТ «КРИВОРІЖГАЗ» ТА АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

Публічне акціонерне товариство «Криворіжгаз» було створене згідно з українським законодавством у 1996 році у формі відкритого акціонерного товариства «Криворіжгаз». У 2011 році на виконання вимог Закону України «Про акціонерні товариства» [34] відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Криворіжгаз» змінило найменування на публічне акціонерне товариство «Криворіжгаз». Протягом 2020 року поділів, приєднань, перетворень, виділів в акціонерному товаристві не відбувалось.

У звітному 2020 році АТ «Криворіжгаз» мало наступну організаційну структуру: «управління експлуатації, управління метрології, відділ інспектування, виробничо-технічний відділ, відділ комерційного балансування, відділ з продажів, відділ інжинірингу, відділ організації робіт, відділ бюджетування та контролю, відділ економічного планування, відділ економічної безпеки, відділ розрахунків із заробітної плати, управління клієнтського сервісу, управління інформаційних систем та технологій, відділ навчання та розвитку персоналу, управління матеріально-технічного забезпечення, відділ технічного обслуговування, відділ тендерних закупівель, відділ охорони та управління зовнішніх комунікацій, служба автотранспорту, служба цивільного захисту, канцелярський відділ та відділ непрофільних активів» [2].

Рішенням Наглядової ради АТ «Криворіжгаз» (протокол № 29/04-2020 від 29.04.2020 р.) затверджено організаційну структуру товариства, відповідно до якої створено фінансово-економічний відділ. Рішенням Наглядової ради Товариства (протокол № 29/07-2020 від 29.07.2020 р.) затверджено організаційну структуру АТ, відповідно до якої ліквідовано управління клієнтського сервісу.

Діяльність АТ «Криворіжгаз» спрямована на забезпечення безаварійного та безперебійного розподілу природного газу. Основні види діяльності АТ «Криворіжгаз» [2]:

- розподіл природного газу;
- інші види діяльності.

Основні види діяльності АТ «Криворіжгаз» із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД такі:

35.22 – розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи;

43.22 – монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування;

42.21 – будівництво газопроводів.

Кожний вид діяльності є відособленим об'єктом обліку витрат для визначення їх собівартості.

«Рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у

сфері енергетики (НКРЕКП) з 2020 року з рахунків за газ вилучена плата за послуги з розподілу природного газу, всі споживачі газу отримують окремі рахунки за газ та послуги з розподілу природного газу. Розрахунки споживачів за послуги розподілу природного газу здійснюються виходячи з величини річної замовленої потужності об'єкта споживача та оплачуються споживачами рівномірними частками протягом календарного року, до 2020 року – враховувалося фактичне споживання природного газу» [2]. Річна замовлена потужність визначається відповідно до вимог Кодексу газорозподільної системи виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року. Обсяги замовленої потужності розподілу природного газу у 2020 році складають 950,65 тис. м³.

У 2020 році діяли тарифи на послуги розподілу природного газу для АТ «Криворіжгаз», затверджені постановою НКРЕКП від 24.12.2019 р. № 3029 (у редакції постанови НКРЕКП від 24.06.2020 р. № 1167) «на період з 01.01.2020 р до 30.06.2020 р. у розмірі 0,35 грн. за 1 м³ на місяць (без ПДВ), та з 01.07.2020 р. у розмірі 0,38 грн. за 1 м³ на місяць (без ПДВ). Дохід від надання послуг з розподілу природного газу у 2020 р. складає 346,9 млн. грн. без ПДВ» [2].

Тариф на розподіл природного газу є основним джерелом фінансування витрат на утримання і розвиток, технічне переоснащення, капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію та заміну основних виробничих фондів. На ринку послуг з розподілу природного газу АТ «Криворіжгаз» займає монопольне становище у м. Кривий Ріг (крім житлового масиву Інгулець Інгулецького району) та Криворізькому районі Дніпропетровської області. Робіт (послуг) з іншої діяльності за 2020 рік виконано на суму 14,1 млн. грн. без ПДВ.

Природний газ отримують 287605 тисяч домоволодінь, 85 об'єктів промислових підприємств, 101 об'єкт бюджетних установ та організацій, в тому числі 13 об'єктів горіння Вічного вогню, 98 об'єктів теплопостачальних підприємств, 747 комунально-побутових підприємств та 32 релігійних громад.

АТ «Криворіжгаз» займається транспортуванням природного газу у м. Кривий Ріг та Криворізькому районі. Газ купується у НАК «Нафтогаз України», а також у приватних постачальників природного газу, та постачається споживачам (промисловим споживачам, житлово-комунальним підприємствам, населенню тощо) за тарифами, встановленими НКРЕКП для кожної з категорій споживачів. Транспортування газу відбувається через магістральні трубопроводи АТ «Укртрансгаз» та розподільчі мережі АТ «Криворіжгаз».

«В зоні обслуговування компанії знаходиться місто Кривий Ріг, селища міського типу та сільські населенні пункти Криворізького району. Газифікація міста Кривий Ріг розпочалася в 1959 році. Станом на 01.01.2021 року рівень газифікації регіону складає 98%. В експлуатації перебуває 3003,4 км розподільних газопроводів, 495 газорегуляторних пунктів, 2003 комбінованих будинкових регуляторів тиску, 415 станцій катодного захисту» [2].

АТ «Криворіжгаз» забезпечує важливі соціальні потреби, здійснює розподіл природного газу населенню, бюджетним установам та організаціям, суб'єктам господарювання, які виробляють теплову енергію, промисловим споживачам та іншим суб'єктам господарювання.

Кількість споживачів, приєднаних до газорозподільних мереж, станом на 01.01.2021 року становить (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Кількість споживачів, приєднаних до газорозподільних мереж АТ «Криворіжгаз», станом на 01.01.2021 року

Категорія споживача	Кількість
Населення	287281
Бюджетні установи	90
Суб'єкти господарювання, які виробляють теплову енергію	99
Промислові споживачі та інші суб'єкти господарювання	782
Релігійні організації	28

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Основною задачею товариства є безперебійне та безаварійне газопостачання усіх категорій споживачів міста Кривий Ріг та Криворізького району.

Головною метою діяльності АТ «Криворіжгаз» є отримання прибутку, підвищення ефективності роботи, побудова системи взаємовідносин із зовнішнім середовищем (клієнтами, партнерами, конкурентами), базуючись на принципах відкритості та прозорості.

«Цілями створення діяльності товариства є:

- отримання прибутку, підвищення прибутковості виробництва, збільшення вартості підприємства;
- забезпечення ефективного функціонування і розвитку системи стійкого забезпечення споживачів природним газом;
- розвиток газового комплексу, збереження існуючих і створення нових виробничо-технічних і технологічних зв'язків;
- ведення виробництва відповідно до сучасних екологічних норм і правил;
- відповідність обліку діяльності підприємства міжнародним стандартам і правилам аудиту» [2].

«У 2019-2020 рр. діяв тариф на послуги з розподілу природного газу, встановлений постановою НКРЕКП від 15.12.2016 р. №2294. Тариф на розподіл природного газу діє з січня 2017 року, однак, всі основні статті виробничих витрат (матеріали та інші витрати, вартість газу та технологічні та власні потреби) зменшилися на рівні витрат, передбачених тарифами, які затверджувалися Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у 2016 році, незважаючи на щорічне зростання цін на матеріальні ресурси та інші послуги» [2]. Тариф на розподіл природного газу також є основним джерелом фінансування витрат на утримання і розвиток, технічне переоснащення, капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію та заміну основних виробничих фондів. На ринку послуг з розподілу природного газу АТ «Криворіжгаз» займає монопольне становище у м. Кривий Ріг та Криворізькому районі Дніпропетровської області.

Робіт (послуг) з іншої діяльності за 2019 рік виконано на суму 17,7 млн. грн. без ПДВ, а в 2020 р. – 14,1 млн. грн.

«Трудовий колектив АТ «Криворіжгаз» – це злагоджена команда професіоналів та знавців своєї справи. Керівництво підприємства докладає багато зусиль для створення сприятливого соціально-психологічного клімату та відповідних умов праці, сприяє професійному розвитку своїх працівників та пошуку можливостей для розширення їх навиків і поглиблення знань» [2].

АТ «Криворіжгаз» відкрите до інновацій, що сприяють підвищенню ефективності роботи підприємства. При цьому, специфіка та масштаб галузі вимагають зважувати і на можливі технологічні та управлінські ризики, тому перевага надається добре опрацьованим та професійно обґрунтованим ініціативам.

«Найбільшими споживачами є підприємства гірничо-металургійного комплексу: АрселорМіттал Кривий Ріг, підприємства групи МЕТІНВЕСТ, ЄВРАЗ СУХА БАЛКА. Обсяги транспортування складають біля 1,4 мільярдів кубометрів природного газу на рік. АТ «Криворіжгаз» входить до реєстру великих платників податку в Дніпропетровській області та щорічно сплачує до бюджетів різних рівнів більше 40 мільйонів гривень» [2].

Умовою та гарантією виживання й розвитку будь-якого підприємства як бізнес-процесу є його фінансова стабільність. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно здатне «витримати» несподівані зміни ринкової кон'юнктури і не опинитися на краю банкрутства. Більш того, чим вище його стабільність, тим більше переваг воно має перед іншими підприємствами того ж сектору економіки в одержанні кредитів і залученні інвестицій. Фінансово стійке підприємство вчасно розраховується за своїми обов'язками з державою, персоналом, контрагентами.

«Потужностей мереж газопостачання достатньо для забезпечення газом як побутових, так і промислових потреб. Місто повністю газифіковане. Останнім часом спостерігається відмова промислових споживачів від газопостачання, перехід на електропостачання, у першу чергу – частини металургійних підприємств» [43]. Газопостачання міста здійснюють АТ «Криворіжгаз» та Широківська дільниця Нікопольського управління з експлуатації газового господарства товариства з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськ-газбут».

АТ «Криворіжгаз» не належить до будь-яких об'єднань підприємств.

Наведемо іншу інформацію про АТ «Криворіжгаз» за останні п'ять років у формі аналітичної таблиці 2.2.

«Кожний вид діяльності є відособленим об'єктом обліку витрат для визначення їх собівартості. За 2020 рік протранспортовано 1042,32 млн. м³ проти 907,69 млн. м³ в 2019 р.» [2].

Чистий дохід від реалізації продукції характеризувався в 2020 році величиною 360998 тис. грн., що значно перевищує показники минулих років. Однак зростання чистого доходу відбулося через ціновий фактор. Всі показники за 2020 рік перевищують показники минулих років. В структурі доходів від операційної діяльності доходи від надання послуг з розподілу природного газу становлять 96,1%, від іншої діяльності – 3,9%.

Таблиця 2.2 – Фінансово-економічні показники діяльності АТ «Криворіжгаз» за 2016-2020 роки

Найменування показників	2016	2017	2018	2019	2020
Обсяг транспортування газу, млн. м ³	1155,75	1077,52	1042,32	907,69	1042,32
Чистий дохід від реалізації продукції, (робіт, послуг), тис. грн., без ПДВ:	297702	325310	316857	286200	360998
- постачання природного газу;	-	-	-	-	-
- розподіл природного газу;	293682	318729	308318	268493	346855
- інша діяльність.	4020	6581	8539	17707	14143
Собівартість реалізованої продукції		323948	415699	410570	3676919
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	6100	-49040	-55859	-266964	-57170
Середньооблікова чисельність працівників, чол.	1224	1123	1030	1031	1054
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	53753	74348	181091	203435	211389
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	241470	327477	495292	785061	846993

Джерело: розроблено автором на основі [2]

За 2020 рік за результатами господарської діяльності з розподілу природного газу отримано збиток у сумі 57170 тис. грн. Збиткова діяльність АТ «Криворіжгаз» є наслідком того, що тариф на послуги розподілу природного газу, який є джерелом фінансування ліцензійної діяльності, є економічно необґрунтований і не забезпечує покриття витрат господарської діяльності товариства з розподілу природного газу.

«Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу в 2020 році становила 1054 осіб проти 2019 року – 1031 осіб. Фонд оплати праці за 2020 рік – 160,4 млн. грн., що на 17 млн. грн. більше відносно попереднього періоду» [2]. З метою приведення оплати праці працівників АТ «Криворіжгаз» до рівня середньомісячної заробітної плати, яка передбачена у тарифі на розподіл природного газу, проводилось матеріальне стимулювання працівників залежно від внеску працівників у результати його господарської діяльності у вигляді премій. У 2020 році проводилось підвищення посадових окладів і місячних тарифних ставок. Кадрова програма АТ «Криворіжгаз» спрямована на забезпечення постійного підвищення рівня кваліфікації її працівників. З метою реалізації цієї політики у складі Товариства функціонує відділ навчання та розвитку персоналу. «Матеріальна база дозволяє проводити первинну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації. Задля вдосконалення знань, оволодіння особливостями трудової діяльності в умовах ринкових відносин, вдосконалення навиків управління сучасним виробництвом керівники та спеціалісти беруть участь у різноманітних семінарах відповідно до своїх напрямків роботи» [2]. Кількість працівників АТ «Криворіжгаз», що пройшли підготовку та навчання у 2020 році, склала 664 особи.

Дебіторська заборгованість, як й кредиторська, станом на 01.01.2021 року мають тенденцію до збільшення, зокрема дебіторська збільшилась на 7954 тис.

грн. у порівнянні з 2019 роком й становила 211389 тис. грн. Кредиторська заборгованість на кінець звітного 2020 періоду зросла на 61932 тис. грн. й становила 846993 тис. грн. Простроченої заборгованості по заробітній платі немає. За звітний період заробітна плата сплачувалась вчасно і в повному обсязі.

Розглянемо динаміку валового прибутку АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки. Результати оформимо в аналітичній таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз динаміки валового прибутку АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Показники	2018	2019	2020	Відхилення (+, -), тис. грн.		Темпи росту, %	
				2019/ 2018	2020/ 2019	2019/ 2018	2020/ 2019
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	330902	303776	374093	-27126	+70317	91,8	123,1
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(415699)	(410570)	(367619)	+5129	+42951	98,8	89,5
3. Валовий прибуток	-84797	-106794	+6474	-21997	113268	-125,9	-6,1

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Дані таблиці 2.3 свідчать, що з 2018 року настає період зменшення всіх показників прибутку. Найбільшої суми валовий прибуток досягнув у 2020 році – 6474 тис. грн. За 2018-2019 роки підприємство отримало валовий збиток -84797 тис. грн. та -106794 тис. грн., що відповідно складає -1094,7% і -125,9% до попередніх років. Валовий збиток АТ «Криворіжгаз» зменшився на 113268 тис. грн. з 106794 тис. грн. у 2019 році до прибутку 6474 тис. грн. у 2020 році.

Наступним кроком є аналіз чистого доходу від реалізації продукції АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки. Результати аналізу наведемо в аналітичній таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз чистого доходу від реалізації продукції АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-)	
				2019- 2018	2020- 2019
Розподіл природного газу	321007	285110	346859	-35897	+61749
Інші доходи	9895	18666	27234	+8771	+8568
Чистий дохід від реалізації продукції	330902	303776	374003	-27126	+70227

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Збільшення доходів від надання послуг природного газу у 2020 році к порівнянні з 2019 роком пояснюється збільшенням тарифів на послуги розподілу природного газу у середньому на 23,4%, а також збільшенням обсягів розподілу природного газу по таким категоріям споживачів, а саме: населення – 9,4%, промисловість – 5,4%, суб'єкти господарювання, які виробляють теплову енергію – 0,6%. Інформація про собівартість реалізованої продукції АТ «Криворіжгаз» представлена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.5 – Собівартість реалізованої продукції АТ «Криворіжгаз» за 2016-2020 роки, %

Склад витрат	2016	2017	2018	2019	2020
Матеріальні витрати	51.0	30.7	48.8	40.5	40.1
Витрати на персонал з нарахуваннями	34.7	33.8	28.2	34.4	43.3
Амортизація	3.4	3.7	9,3	2.9	3.5
Інші послуги	10.9	31.8	13.7	22.2	13.1
Разом	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Аналіз структури собівартості реалізованої продукції АТ «Криворіжгаз», за даними табл. 2.5, свідчить, що вартість сировини і матеріалів у собівартості складає практично 40-50%, трохи менше (30-40%) – витрати на персонал з нарахуваннями, сума амортизаційних відрахувань – 3-9%. Інші витрати у структурі собівартості складають 10-20%. Приведена вище структура собівартості реалізованої продукції АТ «Криворіжгаз» за 2016-2020 роки підтверджує високу матеріалоємність її виробництва, а отже, – необхідність зниження питомих витрат та підвищенню ефективності використання сировини, палива й енергоресурсів, тим більше в нинішніх умовах їх постійного подорожчання.

Для більш детального дослідження факторів зовнішнього середовища слід побудувати матрицю PEST-аналізу (табл. 2.6), за допомогою якої необхідно визначити методом експертних оцінок, який з факторів зовнішнього середовища найбільше впливає на розвиток АТ «Криворіжгаз».

Таблиця 2.6 – PEST-аналіз факторів макросередовища АТ «Криворіжгаз»

Р – Політика	Е – Економіка
1	2
Ступінь впливу держави на розподіл газу. Політична ситуація. Недосконалість законодавства. Розподіл державних замовлень на газову продукцію. Ставка оподаткування. Політичні погляди замовників. Поправки до законодавчої бази.	Конкуренція на ринку і в галузі. Рівень інвестування галузі. Попит та пропозиція. Нестабільність валютного курсу. Зростання цін на ресурси. Ціни на енергоносії. Митне регулювання та митні тарифи.

S – Соціум	T – Технологія
Потреба населення у продукті.	Вплив технологічних нововведень у сфері автоматизації управління.
Якість життя населення.	Застарілість виробництва.
Зниження купівельної спроможності.	Науково-технічний прогрес та перехід на нову сировину.
Схильність населення до використання продукції.	Виробничий потенціал.
Об'єм замовлення потенційними споживачами.	Доступність та необхідність оновлення виробничих технологій.
Неготовність споживачів до змін.	

Джерело: складено автором на основі [40]

Аналіз сучасного стану факторів зовнішнього середовища надало змогу побачити, який з факторів зовнішнього середовища найбільше впливає на розвиток АТ «Криворіжгаз».

Чотири групи факторів впливу зовнішнього середовища було сформовано політичними, економічними, соціально-демографічними та техніко-технологічними факторами. Найбільш вагомою групою факторів, що впливають на АТ «Криворіжгаз», стали економічні фактори. Питому вагу з цих факторів займають конкуренція на ринку і в галузі, попит та пропозиція, ціни на енергоносії, вони є найбільш значущими в групі. Деяку меншу оцінку отримала група техніко-технологічних факторів, дуже важливих, особливо в сучасному становищі галузі та технічному оснащенні АТ «Криворіжгаз».

Найменший вплив справили політичні та соціальні фактори, що визначаються необхідністю користування продуктами та зниженням купівельної спроможності населення, а також іншими не менш важливими факторами для товариства.

Таким чином, АТ «Криворіжгаз» вже 65 років забезпечує безперебійне та безаварійне газопостачання. Основним видом діяльності АТ «Криворіжгаз» є надання послуг з розподілу природного газу на підставі ліцензії на право здійснення господарської діяльності з розподілу природного газу на території міста Кривий Ріг (крім житлового масиву Інгулець Інгулецького району) Криворізького району Дніпропетровської області.

Головною метою діяльності АТ «Криворіжгаз» є отримання прибутку, підвищення ефективності роботи, побудова системи взаємовідносин із зовнішнім середовищем (клієнтами, партнерами, конкурентами), базуючись на принципах відкритості та прозорості.

Чистий дохід від реалізації продукції характеризувався в 2020 році величиною 360998 тис. грн., що значно перевищує показники минулих років. Однак зростання чистого доходу відбулося через ціновий фактор. Всі показники за 2020 рік перевищують показники минулих років.

За 2020 рік за результатами господарської діяльності з розподілу природного газу отримано збиток у сумі 57170 тис. грн. Збиткова діяльність АТ «Криворіжгаз» є наслідком того, що тариф на послуги розподілу природного

газу, який є джерелом фінансування ліцензійної діяльності, є економічно необґрунтований і не забезпечує покриття витрат господарської діяльності товариства з розподілу природного газу.

Для забезпечення подальшого розвитку підприємства, створення комплексу конкурентних переваг, визначені такі стратегічні напрямки:

- використання найбільш ефективних технологій та інновацій в галузі;
- економія енергоресурсів, які використовуються на власні та виробничо-технологічні потреби;
- подальша газифікація Криворізького району;
- удосконалення обліку природного газу;
- розробка та реалізація інвестиційних планів з диверсифікації джерел доходів;
- посилення мотивації працівників стосовно підвищення продуктивності праці;
- підвищення освітнього кваліфікаційного рівня працівників;
- забезпечення соціального захисту працівників.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ АТ «КРИВОРІЖГАЗ»

В ході аналізу необхідно виявити: частку кожної групи активу і пасиву в загальному підсумку балансу; динаміку показників за рік та основні тенденції з погляду зміцнення чи послаблення фінансового стану підприємства; наявність і динаміку власного капіталу; фінансову автономію підприємства; структуру оборотного капіталу тощо.

Активи підприємства та їх структура вивчаються як з точки зору участі у виробництві, так і щодо наявності товарних запасів, дебіторської заборгованості і грошових коштів. Безпосередньо з'ясовується участь у виробничому циклі основних засобів, нематеріальних активів, запасів і витрат майбутніх періодів. На прикладі АТ «Криворіжгаз» проведемо структурно-динамічний аналіз активів за 2018-2020 роки (табл. 3.1) [20].

Проаналізуємо спочатку склад, структуру і динаміку активів АТ «Криворіжгаз» за допомогою таких методів та прийомів, як горизонтальний (часовий) аналіз або трендовий; вертикальний (структурний) аналіз; аналіз відносних показників (коефіцієнтів); порівняльний аналіз. Інформаційним джерелом виступає баланс АТ «Криворіжгаз» (див. дод. Д1-Д3).

Таблиця 3.1 – Аналіз складу, структури та динаміки активів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+;-)	
	сума	%	сума	%	сума	%	2019-2018	2020-2019
Необоротні активи	169779	44,4	175442	43,0	186108	46,1	+5663	+10666
Оборотні активи	213009	55,6	232920	57,0	217879	53,9	+19911	-15041
Баланс	382788	100,0	408362	100,0	403987	100,0	+25574	-4375

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Згідно із даними таблиці 3.1, загальна вартість майна у 2018-2020 роках збільшилась на 25574 тис. грн. у 2019 році, проте зменшилась на 4375 тис. грн. у 2020 році. Загалом збільшення валюти балансу за 2018-2019 роки оцінюється позитивно, це свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства, інтенсивності виробництва. Але при цьому необхідно враховувати фактор інфляції, факти проведення дооцінки та індексації активів. Для наочності цифровий матеріал табл. 3.1 представимо на рис. 3.1.

Аналіз складу і структури необоротних активів передбачає вивчення співвідношення їх складових, дослідження тенденцій зміни часток цих складових у загальній сумі необоротних активів підприємства. За результатами

аналізу доходять висновку щодо орієнтації підприємства на певний напрям розвитку (створення умов для розширення операційної діяльності; інноваційний розвиток; інвестиційно-фінансову стратегію розвитку) чи поєднай окремих напрямів розвитку.

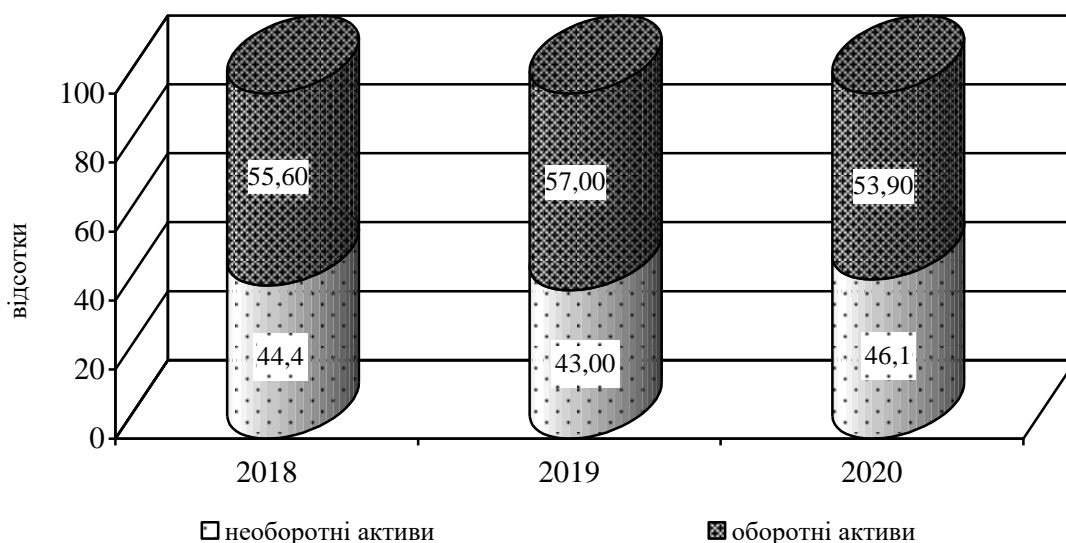

Рисунок 3.1 – Динаміка структури активів АТ «Криворіжгаз» у 2018-2020 рр., %

Джерело: сформовано автором самостійно

Щодо необоротних активів АТ «Криворіжгаз», то до їх складу входять нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції та основні засоби. Їх структурно-динамічний аналіз за 2018-2020 роки подано в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Динаміка та структура необоротних активів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+;-)	
	сума	%	сума	%	сума	%	2019-2018	2020-2019
Нематеріальні активи	372	0,2	221	0,1	225	0,1	-151	+4
Незавершені капітальні інвестиції	15176	8,9	14209	8,1	10060	5,4	-967	-4149
Основні засоби	154230	90,9	161011	91,8	175822	94,5	+6781	+14811
Довгострокові фінансові інвестиції	1	0,0	1	0,0	1	0,0	-	-
Відстрочені податкові активи	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-	-
Всього	169779	100,0	175442	100,0	186108	100,0	+5663	+10666

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Досліджуючи необоротні активи підприємства, значну увагу варто приділити основним засобам, оскільки їх частка у структурі необоротних активів складає 70-75%, тому прогресивність та технічний стан основних засобів визначають потенційні можливості виробництва, його потужність (рис. 3.2).

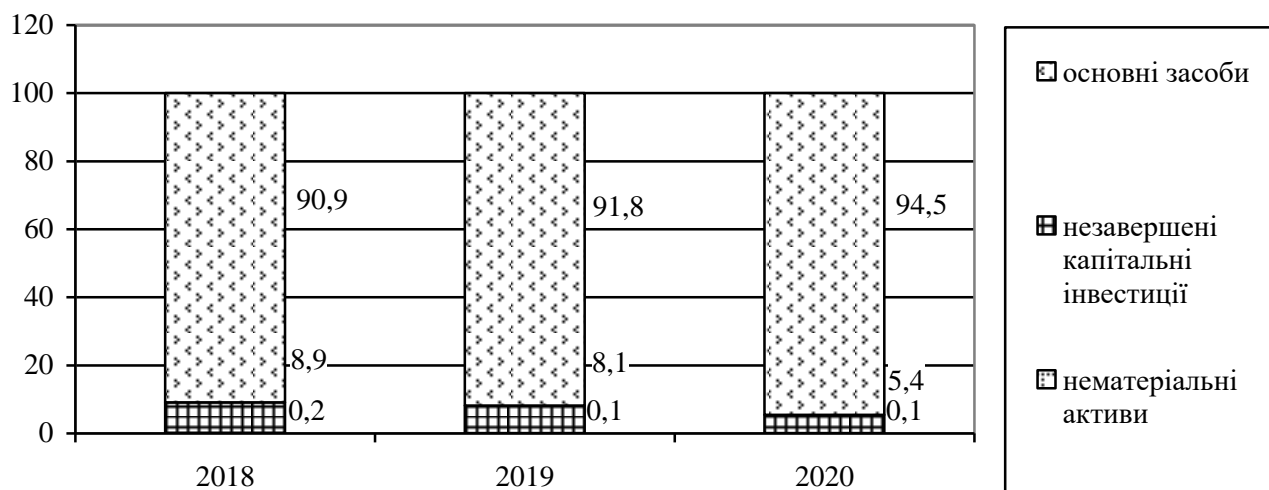

Рисунок 3.2 – Структура необоротних активів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 рр., %

Джерело: сформовано автором самостійно

Як уже зазначалося, протягом усього досліджуваного періоду спостерігається постійність обсягів необоротних активів АТ «Криворіжгаз». «Так, обсяг основних засобів підприємства у 2017 році збільшився на 11,2%, у 2019 році – на 0,9% і становив 161011 тис. грн., проте нематеріальні активи підприємства зменшились у 2018 році на 0,1 в.п., та у 2019 році – на 0,1 в.п., в результаті їх вартість за підсумками періоду становила усього 221 тис. грн.» [20]

Досліджуючи необоротні активи підприємства, значну увагу варто приділити основним засобам, оскільки їх частка у структурі необоротних активів складає 92%, тому прогресивність та технічний стан основних засобів визначають потенційні можливості виробництва, його потужність. У таблиці 3.3 проведено аналіз основних засобів для АТ «Криворіжгаз» за 2017-2020 роки. Інформаційним джерелом для розрахунку слугує форма №1 «Баланс» (див. дод. Д1-Д3).

Станом на 31.12.2019 року первісна вартість основних засобів становила 285040 тис. грн., знос 124029 тис. грн., залишкова вартість 161011 тис. грн. Знос основних засобів складає 43,5%. Станом на 31.12.2020 року первісна вартість основних засобів становила 314717 тис. грн., знос 138895 тис. грн., залишкова вартість 175822 тис. грн.

До оборотних активів підприємства входять: запаси; дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги; дебіторська заборгованість за розрахунками; інша поточна дебіторська заборгованість; гроші та їх еквіваленти.

Таблиця 3.3 – Показники стану основних засобів АТ «Криворіжгаз» за 2017-2020 роки, тис. грн.

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+, -)		
					2018-2017	2019-2018	2020-2019
1. Первісна вартість основних засобів	244789	263620	285040	314717	+18831	+21420	+29677
2. Знос основних засобів	(96511)	(109390)	(124029)	(138895)	+12879	+14639	+262924
3. Залишкова вартість основних засобів	148278	154230	161011	175822	+5952	+6781	+14811

Джерело: розроблено автором на основі [2]

На прикладі АТ «Криворіжгаз» проведемо структурно-динамічний аналіз оборотних активів за 2018-2020 роки (табл. 3.4). Інформаційним джерелом для розрахунків слугує форма №1 «Баланс» (див. дод. Д1-Д3).

Таблиця 3.4 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+;-)	
	сума	%	сума	%	сума	%	2019-2018	2020-2019
Запаси	11844	5,6	9495	4,1	5850	2,7	-2349	-3645
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	18802	8,8	19792	8,5	26031	11,9	+990	+6239
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	139458	65,5	164559	70,7	165616	76,0	+25101	+1057
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	18368	8,6	13845	5,9	13877	6,4	-4523	+32
Інша поточна дебіторська заборгованість	4463	2,1	5239	2,2	5869	2,7	+776	+630
Гроші та їх еквіваленти	20074	9,4	19990	8,6	636	0,3	-84	-19354
Всього	213009	100,0	232920	100,0	217879	100,0	+19911	-15041

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Найбільший внесок у формування оборотних активів АТ «Криворіжгаз» зробила дебіторська заборгованість за авансами. Її частка у структурі на кінець

досліджуваного періоду склала 76,0%. Відведення значної суми коштів у дебіторську заборгованість може призвести до фінансових ускладнень, підприємство може відчувати нестачу коштів для придбання виробничих запасів, виплати заробітної плати, розрахунків із бюджетом та постачальниками.

Щодо динаміки дебіторської заборгованості, то відбулося її збільшення у 2019 році на 990 тис. грн. та у 2020 році на 6239 тис. грн. Підвищення абсолютної суми дебіторської заборгованості можна оцінювати неоднозначно. З одного боку, її збільшення може бути результатом непогашення зобов'язань клієнтами та неповернення споживчих кредитів, зростання неплатоспроможності покупців. Однак, із іншого боку, збільшення дебіторської заборгованості може виникнути внаслідок підвищення господарської діяльності та збільшення клієнтської бази підприємства, що, з огляду на підвищення вартості майна підприємства, є більш імовірним. Проте спостерігалось підвищення дебіторської заборгованості за авансами у 2019 році на 25101 тис. грн. та у 2020 році на 1057 тис. грн.

Протягом 2017 року відбувалось зменшення запасів підприємства. За результатами 2016 року їх сума зменшилась на 2349 тис. грн., або на 1,5 п.п., у 2020 році також зменшилась на 3645 тис. грн., або на 1,4 п.п. Така тенденція ще раз підтверджує, що підприємство підвищує господарську діяльність та збільшує обсяги виробництва продукції. Для наочності цифровий матеріал табл. 3.4 представимо на рис. 3.3.

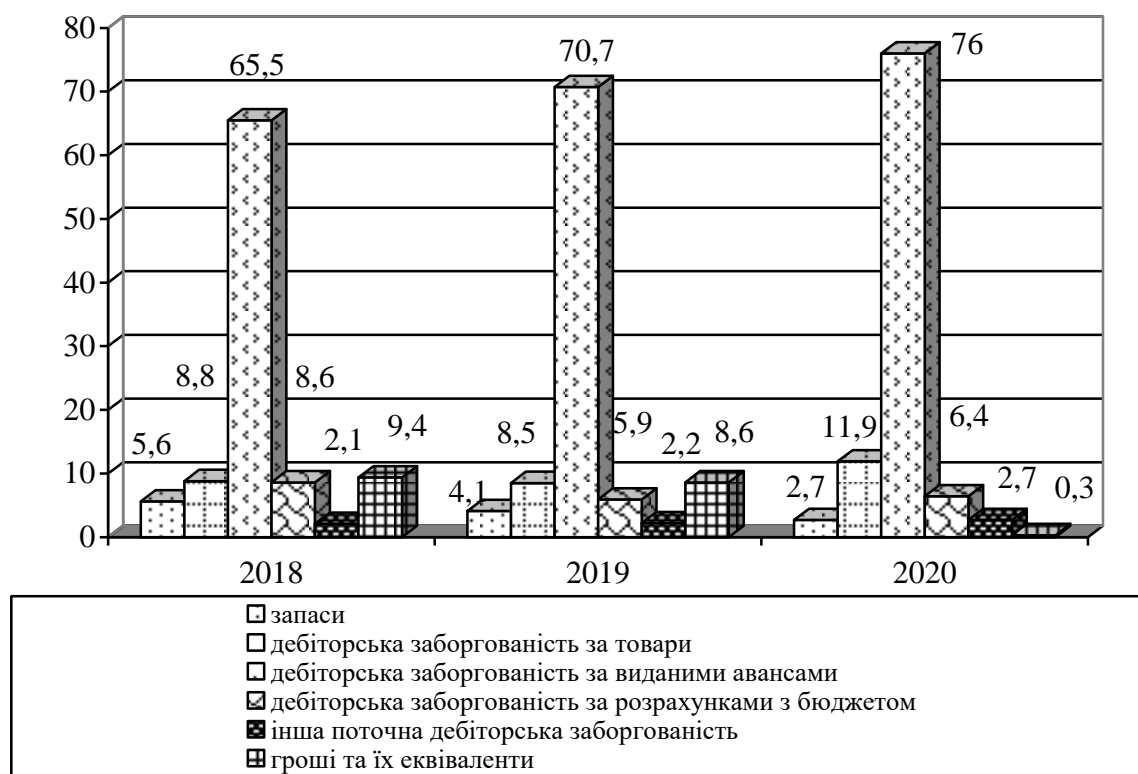

Рисунок 3.3 – Структура оборотних активів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 рр., %

Джерело: сформовано автором самостійно

Як відомо, фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від стану грошових коштів та їх сума повинна бути такою, щоб її вистачало для покриття всіх першочергових платежів. Відповідно до нашого дослідження, грошові кошти та їх еквіваленти зменшились у 2019 році на 84 тис. грн. та у 2020 році – на 19354 тис. грн., тому на кінець досліджуваного періоду їх абсолютна сума становила 636 тис. грн. Це оцінюють негативно, оскільки гроші та еквіваленти є наймобільнішими активами підприємства, тому воно має труднощі із здійсненням поточних розрахунків із контрагентами.

Інша поточна дебіторська заборгованість у 2018-2020 роках склала 5239 тис. грн., або 2,2% у питомій вазі, та 5869 тис. грн., або 2,7% у питомій вазі відповідно. У 2020 році вона підвищилась, що за даних умов є негативним і може бути причиною погіршення платоспроможності підприємства.

Для забезпечення процесу відтворення основних засобів виробничого призначення на АТ «Криворіжгаз» важливе значення відіграє вивчення їхнього стану та використання, що є важливим фактором підвищення ефективної господарської діяльності досліджуваного підприємства. Отже, технічний стан основних засобів підприємства характеризують такі показники як коефіцієнт зносу та придатності, а ефективність використання – фондovіддача, фондovісткість, фондooзброєність, рентабельність основних засобів (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Динаміка показників стану та ефективності використання основних засобів АТ «Криворіжгаз» за 2017-2020 роки

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютний приріст		
					2018-2017	2019-2018	2020-2019
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,053	0,051	0,055	0,048	-0,002	+0,004	-0,007
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,61	0,59	0,56	0,59	-0,02	-0,03	+0,03
Фондовіддача, грн.	2,15	2,43	1,89	1,88	+0,28	-0,54	-0,01
Фондовісткість, грн.	0,47	0,41	0,53	0,53	-0,06	+0,12	-
Рентабельність основних засобів, %	-0,43	-0,36	-1,69	-0,35	+0,07	-1,33	+1,34

Джерело: розроблено автором самостійно

Згідно з даними табл. 3.5, частка придатних основних засобів на підприємстві АТ «Криворіжгаз» значно зменшилась у динаміці: у 2018 році на 0,02, у 2019 році – на 0,03 і за підсумками 2020 року лише 59% основних засобів є придатними для використання, тоді як вартість непридатних становить 41%. Така тенденція є умовно-негативною, оскільки невелика кількість основних засобів є застарілою і потребують оновлення, модернізації.

За досліджуваний період спостерігалось підвищення фондovісткості із 0,41 грн. у 2018 році до 0,53 грн. у 2020 році, тобто збільшилась вартість основних засобів, що припадає на одного працівника. Негативно оцінюється

зменшення фондівддачі у 2019 році на 0,54 та на 0,01 у 2020 році, адже це свідчить про зменшення обсягу виробленої продукції, що припадає на 1 грн. основних засобів.

Рентабельність використання основних засобів неоднозначно змінювалась, якщо у 2019 році зменшилася на 1,33, то у 2020 році зросла на 1,34. Негативно оцінюють зростання рентабельності, оскільки збільшився обсяг збитку, що припадає на кожну 1 грн. використаних основних засобів. Однак рентабельність основних засобів є від'ємною.

Здійснивши аналіз стану та структури активів на прикладі АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, ми виявили, що на підприємстві спостерігалось скорочення вартості балансу тільки у 2018 році. Основною причиною такої негативної тенденції є зниження суми оборотних активів на 20,8%, також зменшення поточних зобов'язань і забезпечення на 4,1%. Щодо стану основних засобів, то більша їх частина придатна для використання, але потребує оновлення й модернізації, тому зменшилась ефективність використання основних засобів.

В умовах фінансової кризи та дефіцитності оборотних активів наявність фінансових ресурсів є одним з визначальних факторів розвитку підприємств, а ефективність діяльності підприємства знаходиться в безпосередній залежності від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші. Тому наступним кроком проаналізуємо склад, структуру і динаміку пасивів АТ «Криворіжгаз». Інформаційними джерелами для проведення аналізу є звітні дані балансу комбінату (див. дод. Д1-Д3).

Основним фінансовим ресурсом підприємств є пасив, склад і структура якого в АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Аналіз складу, структури та динаміки пасивів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+;-)	
	сума	%	сума	%	сума	%	2019-2018	2020-2019
Власний капітал	(191523)	-50,0	(461002)	-112,8	(519394)	-128,6	-269479	-58392
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	79019	20,6	84303	20,6	76388	18,9	+5284	-7915
Поточні зобов'язання і забезпечення	495292	129,4	785061	192,2	846993	209,7	+289769	61932
Баланс	382788	100,0	408362	100,0	403987	100,0	+25574	-4375

Джерело: розроблено автором на основі [2]

За 2018-2020 роки АТ «Криворіжгаз» наростив поточні зобов'язання в 1,7 рази – до 846993 тис. грн. Цей показник збільшився і за питомою вагою на 80,3 п.п., що є позитивним явищем. Поточні зобов'язання збільшились за рахунок

збільшення сум поточних зобов'язань за розрахунками та за товари, роботи, послуги. За 2020 рік АТ «Криворіжгаз» довгострокові зобов'язання скоротив на 7915 тис. грн. до 76388 тис. грн. Для наочності цифровий матеріал табл. 3.6 представимо на рис. 3.4.

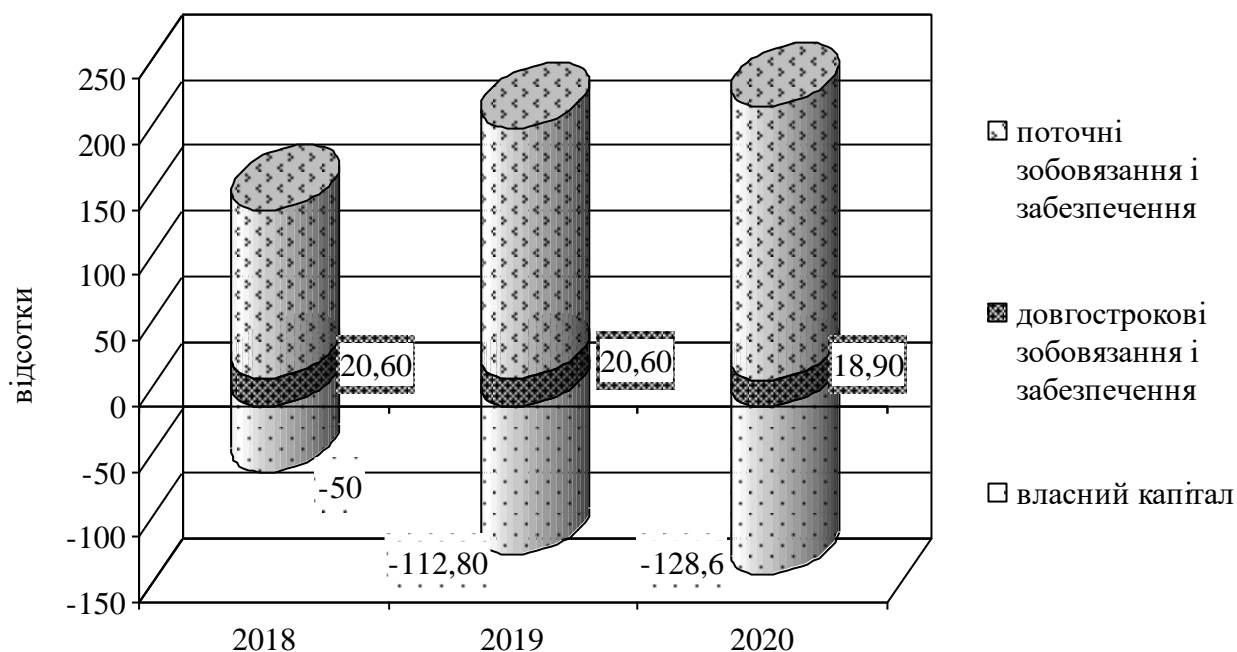

Рисунок 3.4 – Динаміка структури пасивів АТ «Криворіжгаз» у 2018-2020 рр., %

Джерело: розроблено автором самостійно

Після дослідження динаміки пасивів балансу підприємства та їх структури, доцільно дослідити склад кожного розділу пасивів. Аналіз складу і динаміки власного капіталу АТ «Криворіжгаз» подано в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Аналіз складу, структури і динаміки власного капіталу АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+;-)	
	сума	%	сума	%	сума	%	2019-2018	2020-2019
Зареєстрований капітал	875	-0,5	875	-0,4	875	-0,2	-	-
Додатковий капітал	20146	-10,5	19380	-4,0	18158	-3,5	-766	-1222
Нерозподілений прибуток	-212544	111,0	-481257	104,4	-538427	103,7	-268713	-57170
Всього власного капіталу	-191523	100,0	-461002	100,0	-519394	100,0	-269479	-58392

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Результати аналізу власного капіталу АТ «Криворіжгаз» за досліджуваний період свідчать про недостатній обсяг власного капіталу, оскільки його значення за весь час є від'ємним. Так, у 2020 році сума власного капіталу становила -519394 тис. грн., що в порівнянні із загальним обсягом капіталу, який знаходиться в розпорядженні підприємства, становить -128,6%. Тенденція зміни показника вказує на зменшення та в 2019 році вона становила -461002 тис. грн., або -112,8% у порівнянні з балансом. Це свідчить про те, що у підприємства є нестача власних коштів для формування необоротних та оборотних активів, воно не в стані покривати за рахунок власних коштів свої зобов'язання належною мірою.

Статутний (зареєстрований) капітал підприємства був незмінний за весь досліджуваний період і становив 875 тис. грн. Частка статутного капіталу в балансі підприємства коливається з 0,5% у 2018 році до 0,2% у 2020 році за рахунок зменшення самого балансу (рис. 3.5). Від'ємне значення власного капіталу спричинене нагромадженням суми нерозподіленого прибутку: -481257 тис. грн. в 2019 році та -519394 тис. грн. в 2020 році. В 2019 році нерозподілений прибуток збільшився на -269479 тис. грн. і зберіг таку тенденцію до кінця 2020 року, збільшившись на 58392 тис. грн.

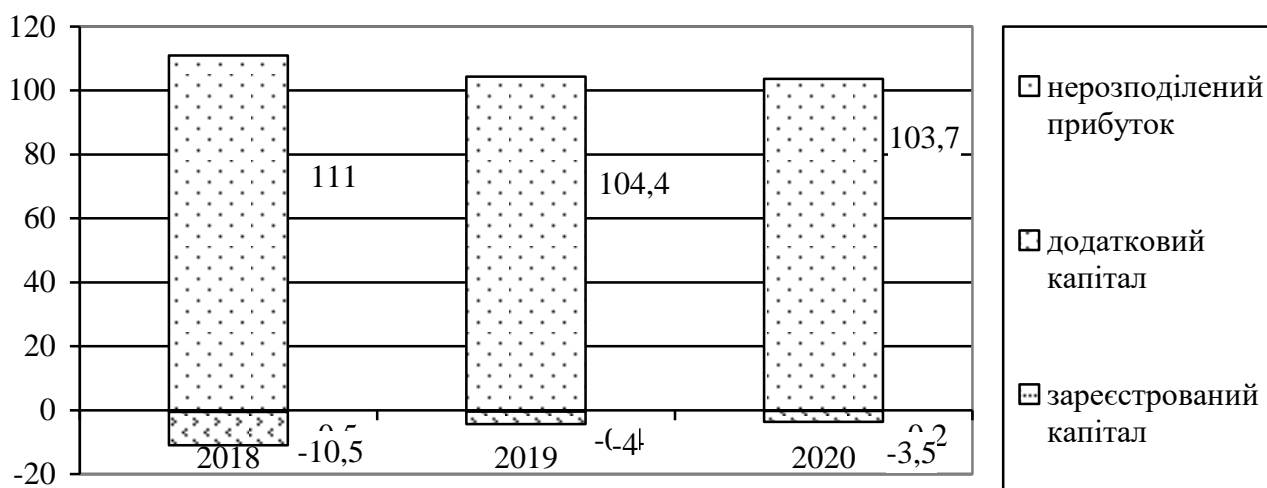

Рисунок 3.5 – Структура власного капіталу АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки рр., %

Джерело: розроблено автором самостійно

Основною метою аналізу капіталу підприємства є виявлення динаміки обсягу і складу капіталу у базовому періоді та їх вплив на фінансову стійкість і ефективність використання капіталу. Основною метою аналізу капіталу підприємства є виявлення динаміки обсягу і складу капіталу у базовому періоді та їх вплив на фінансову стійкість і ефективність використання капіталу. Проаналізуємо рух власного капіталу АТ «Криворіжгаз» за 2019-2020 роки (табл. 3.8-3.9). Інформаційним джерелом для розрахунків слугує форма №4 «Звіт про власний капітал» (дод. Е1-Е3).

Таблиця 3.8 – Аналіз руху власного капіталу АТ «Криворіжгаз» за 2019 рік, тис. грн.

Стаття	Зареєстрований капітал	Додатковий капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Всього
Залишок на початок року	875	20146	(212544)	(191523)
Скоригований залишок на початок року	875	20146	(212544)	(191523)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	-	-	(266954)	(266964)
Інший сукупний дохід за звітний період	-	-	(1749)	(1749)
Інші зміни в капіталі	-	(766)		(766)
Разом змін у капіталі	-	(766)	(268713)	(269479)
Залишок на кінець року	875	19380	(481257)	(461002)

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Станом на 31 грудня 2020 та 2019 рр., зареєстрований статутний капітал АТ «Криворіжгаз» складав 4 375 000 звичайних акцій номінальною вартістю 0.2 грн. кожна. Одна акція дає право одного голосу. Станом на 31 грудня 2020 та 2019 рр., загальна облікова вартість внесеного капіталу становила 875 тис. грн.

Таблиця 3.9 – Аналіз руху власного капіталу АТ «Криворіжгаз» за 2020 рік, тис. грн.

Стаття	Зареєстрований капітал	Додатковий капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Всього
Залишок на початок року	875	19380	(481257)	(461002)
Скоригований залишок на початок року	875	19381	(481257)	(461002)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	-	-	(58847)	(58847)
Інший сукупний дохід за звітний період	-	-	1677	1677
Інші зміни в капіталі	-	(1222)		(1222)
Разом змін у капіталі	-	(1222)	(57170)	(58392)
Залишок на кінець року	875	18158	(538427)	(519394)

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Резерв коригування на гіперінфляцію включено до іншого додаткового капіталу. Додатковий капітал включає безкоштовно отримане державне майно за вартістю, що була узгоджена між АТ «Криворіжгаз» та розпорядником майна. Вартість безкоштовно отриманих основних засобів зменшується на суму нарахованої амортизації в періоді.

Проаналізуємо структуру активів АТ «Криворіжгаз» на основі коефіцієнтів постійності та мобільності, а також співвідношення оборотних і необоротних активів (табл. 3.10).

Таблиця 3.10 – Динаміка коефіцієнтів структури активів АТ «Криворіжгаз» за 2017-2020 роки

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютний приріст		
					2018-2017	2019-2018	2020-2019
Коефіцієнт постійності	0,567	0,651	0,579	0,444	+0,084	-0,072	-0,135
Коефіцієнт мобільності	0,433	0,349	0,421	0,556	-0,084	+0,072	+0,135
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,728	1,255	1,327	1,171	+0,527	+0,072	-0,156

Джерело: розроблено автором на основі [3; 4; 7]

Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів має неоднозначну тенденцію зміни: якщо у 2019 році він збільшився на 0,072 п.п. і становив 1,327, то у 2020 році зменшився до 1,171. Зменшення показника у 2020 році оцінюється негативно, оскільки може свідчити про зниження ліквідності балансу. Коефіцієнт постійності вказує нам на частку необоротних активів у майні підприємства. Як бачимо, показник також неоднозначно змінювався, позитивним оцінюється його зростання у 2016 році, оскільки свідчить про зростання виробничого потенціалу підприємства. Оберненим показником до коефіцієнту постійності є коефіцієнт мобільності, який протягом усього періоду є доволі низьким і вказує на те, що майно підприємства може змінити структуру протягом короткого періоду часу.

Для наочності цифровий матеріал табл. 3.10 представимо графічно (рис. 3.1).

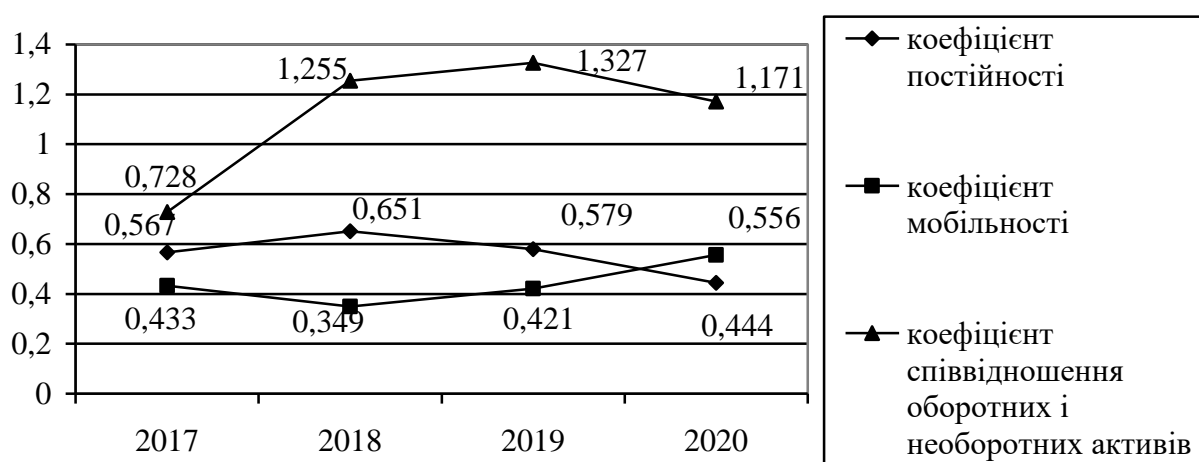

Рисунок 3.6 – Графічне зображення динаміки показників структури активів АТ «Криворіжгаз» за 2017-2020 роки

Джерело: розроблено автором самостійно

На завершальному етапі здійсимо коефіцієнтний аналіз активів і пасивів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки (табл. 3.11). Інформаційним джерелом для розрахунку слугують форми №1 «Баланс» (дод. Д1-Д3) та форма №2 «Звіт про фінансові результати» (дод. Ж1-Ж3).

Таблиця 3.11 – Коефіцієнтний аналіз активів і пасивів АТ «Криворіжгаз» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютний приріст	
				2019-2018	2020-2019
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів класними коштами	-1,38	-2,59	-2,70	-1,21	-0,10
Маневреність робочого капіталу	-0,04	-0,02	-0,01	+0,02	+0,01
Маневреність власних обігових коштів	-0,07	-0,04	0,00	+0,03	+0,04
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	-23,83	-58,15	-107,37	-34,32	-49,22
Коефіцієнт покриття запасів	14,24	10,54	16,21	-3,70	+5,67
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	-0,50	-1,13	-1,29	-0,63	-0,16
Коефіцієнт фінансової залежності	1,50	2,13	2,29	+0,63	+0,16
Коефіцієнт фінансового левериджу	-3,00	-1,89	-1,78	+1,11	+0,11

Джерело: розроблено автором на основі [2]

З даних табл. 3.11 видно, що фінансова стійкість АТ «Криворіжгаз» знижується, адже значення показника зменшилось з -1,38 в 2018 р. до -2,70 в 2020 р. Протягом всього періоду коефіцієнт вищий нормативного і компанія здатна профінансувати 16% всіх своїх оборотних активів за рахунок власного капіталу. Залежність від позикового капіталу є прийнятною. Маневреність власного капіталу АТ «Криворіжгаз» є низькою, має від'ємне значення станом на 31.12.2020 р. -0,01, і значення знаходиться нижче нормативного протягом 2018-2020 рр.

У 2018-2019 роках АТ «Криворіжгаз» залежало від кредиторів у питаннях формування оборотного капіталу. Про це говорить показник маневреності власних оборотних коштів, який був нижче нуля. Однак в 2020 р сума необоротних активів зросла, тому в компанії було достатньо власних коштів для формування власних оборотних коштів. Як результат, маневреність власних оборотних коштів зросла, і товариство здатне фінансувати частину свого оборотного капіталу.

АТ «Криворіжгаз» у 2018-2020 роках не було здатне повністю профінансувати формування запасів за рахунок постійних джерел фінансування, товариство виявилось менш стійким. Власний оборотний капітал відсутній. Що стосується коефіцієнта покриття запасів, то у АТ «Криворіжгаз»

достатньо нормальних джерел фінансування для підтримки виробничого і збутового процесу. На кожну гривню запасів припадає в середньому 10-16 гривень доступних фінансових ресурсів.

Коефіцієнт фінансової залежності АТ «Криворіжгаз» у 2020 році характеризується величиною 2,29. У підприємства повністю відсутня можливість забезпечувати ступінь фінансової залежності частково за рахунок власного капіталу. Таке явище вказує на необхідність визначення коефіцієнта фінансової незалежності, який показує можливість підприємства виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів. В АТ «Криворіжгаз» така можливість знизилася за період 2018-2020 років, оскільки його значення є від'ємним у порівнянні з оптимальним значенням $> 0,5$.

«Необхідність досягнення головної мети підприємства для забезпечення запланованого рівня доходів вимагає раціонального управління капіталом. Обсяг капіталу може бути сформований за рахунок використання джерел утворення як позиченого, так і власного капіталу» [26].

Оптимальне значення структури капіталу передбачає таке співвідношення власних коштів та позикового капіталу, яке забезпечує досягнення оптимальних значень цільових показників діяльності підприємства у відповідності з обраними критеріями фінансового менеджменту.

«Процес оптимізації структури капіталу – це безперервний процес адаптації до змін економічної ситуації, податкового законодавства, змін конкурентних переваг. Рішення про вибір структури капіталу неможливо прийняти ізольовано. Воно є частиною обґрунтованої стратегії фінансування, яка спирається на процес підготовчої аналітичної роботи, що враховує темп зростання ринкової позиції, інвестиційні потреби підприємства, вартість залучення капіталу та вплив факторів макросередовища» [26].

Таким чином, для забезпечення ефективності управління активами підприємства важливою є облікова політика, яка необхідна для того, щоб створити на кожному підприємстві таку систему обліку, яка дозволяє визнати фінансову звітність надійною та достовірною. Закріплені в ній принципи та методи відповідно до принципу послідовності мають застосовуватися постійно (із року в рік).

Отже, на сучасному етапі активи є одним з найважливіших факторів будь-якого виробництва, їх склад і ефективність використання прямо впливає на кінцевий результат господарської діяльності підприємства. В умовах ринкової економіки всі підприємства зацікавлені в ритмічному і стабільному функціонуванні. А щоб досягти високих результатів, потрібна чітко збудована, обґрунтована та ефективна фінансова політика управління активами. Розробка її досконалого механізму і дієве застосування його на практиці ще залишається досить важливою та актуальною проблемою в даний час, оскільки ефективне формування і регулювання обсягу активів сприятиме підтримці оптимального рівня ліквідності, оперативності виробничого та фінансового циклів діяльності, а отже, й досить високій платоспроможності і фінансової стійкості підприємств, а також досягнення ними важливих стратегічних переваг і забезпечить їх конкурентоспроможність у довгостроковому періоді.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Результатом дослідження є теоретичні узагальнення і вирішення практичних проблем управління активами і пасивами підприємства АТ «Криворіжгаз», що дало змогу сформулювати наступні висновки.

1. Між дослідниками відсутня єдність щодо трактування категорії «активи». У економічних словниках актив розглядається як власність суб'єкта господарювання. У бухгалтерських джерелах актив визначають як майно, що належить підприємству або ж як ресурси, які перебувають під контролем суб'єкта господарювання. Вважаємо, що трактування активів як власності та майна тотожні, адже відображають відносити власності. Отже, єдності щодо визначення категорії актив не має. Одні дотримувалися думки, що обов'язковою ознакою є право власності на актив та можливість встановлення контролю над ним, а інші – отримання вигід в майбутньому від використання.

2. Економічно обґрунтована класифікація активів відіграє ключову роль для організації бухгалтерського обліку, сприяє удосконаленню методики аналізу і точнішому їх прогнозуванню та допомагає приймати правильні управлінські рішення. Класифікація активів необхідна для забезпечення цілеспрямованого та ефективного управління ними.

3. У діяльності підприємства активи відіграють дуже важливу роль, адже без них виробництво товарів, різного виду продукції та надання послуг було б неможливим. Активи підприємства забезпечують безперебійний виробничий процес, тому достовірне їх відображення в балансі є необхідним для контролю, а саме визначення потрібного обсягу оборотних і необоротних активів, визначення їхньої вартості та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

4. Під поняття «пасиви» підходять всі види капіталу підприємства, що залежать від форми його організації (акціонерний, статутного); фінансові зобов'язання різного терміну (позики, кредити, векселі) та накопичені у вигляді різних фондів (амортизаційні, резервні) власні кошти (сума нерозподіленого прибутку за попередні періоди). В бухгалтерській термінології часто використовується термін «сукупний капітал», це поняття ототожнюється з пасивом і його валютою. Також права частина балансу в різних джерелах може фігурувати як «зобов'язання» підприємства.

5. Пасив балансу не має однозначного визначення в економічній літературі, адже кожен з науковців, що присвятив свої праці даній проблематиці, дає різні визначення. За своєю суттю пасиви представляють право власності на активи, тобто являються джерелом для формування активів. Загалом, капітал як управлінська категорія характеризує загальну вартість фондів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестовані у формування активів суб'єкта господарювання.

6. Управління активами і пасивами є важливим для ефективної роботи будь-якого суб'єкта господарювання. В науковій літературі запропоновані різні підходи до управління активами та пасивами підприємства. Варто відзначити, що в залежності від періоду думки науковців дещо різняться і з року в рік

набувають усе більшого розвитку. Підприємство, що має на меті створення умов для сталого розвитку і підвищення рентабельності, повинно використовувати при прийнятті управлінських рішень не лише сталі правила економічної теорії, але й керуватися тенденціями часу в ринкових відносинах.

7. АТ «Криворіжгаз» вже 65 років забезпечує безперебійне та безаварійне газопостачання. АТ «Криворіжгаз» забезпечує природним газом споживачів всіх категорій міста Кривий Ріг та Криворізького району Дніпропетровської області. АТ «Криворіжгаз» відповідно до Статуту є юридичною особою, має найменування, самостійний баланс, круглу печатку та штампи із своїм найменуванням, фірмові бланки, поточні, валютні, депозитні та інші рахунки в банківських установах, має право від свого імені вчиняти будь-які правочини та укладати будь-які договори, здійснює господарські операції та інше.

8. В АТ «Криворіжгаз» відзначається низький рівень забезпеченості власними оборотними коштами на кінець 2018 та 2020 років, тоді як на кінець 2020 року власного капіталу було недостатньо для покриття навіть необоротних активів. Незважаючи на це, АТ «Криворіжгаз» має задовільну структуру позикового капіталу (високу частку поточних зобов'язань).

9. Фінансова стійкість АТ «Криворіжгаз» знижується. Залежність від позикового капіталу є прийнятною. Маневреність власного капіталу АТ «Криворіжгаз» є низькою, має від'ємне значення станом на 31.12.2020 р. $-0,01$, і значення знаходиться нижче нормативного протягом 2018-2020 рр. АТ «Криворіжгаз» у 2018-2020 роках не було здатне повністю профінансувати формування запасів за рахунок постійних джерел фінансування, товариство виявилось менш стійким. Власний оборотний капітал відсутній. Коефіцієнт фінансової залежності АТ «Криворіжгаз» у 2020 році характеризується величиною $2,29$. У підприємства повністю відсутня можливість забезпечувати ступінь фінансової залежності частково за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт фінансової незалежності показує можливість підприємства виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів. В АТ «Криворіжгаз» така можливість знизилася за період 2018-2020 років, оскільки його значення є від'ємним у порівнянні з оптимальним значенням $> 0,5$;

10. В процесі дослідження визначено систему критеріїв, відповідно до яких підприємства отримали можливість здійснювати комплексну оцінку структури капіталу з метою її удосконалення. До таких критеріїв належать: оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності; оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості; оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Обсяг капіталу може бути сформований за рахунок використання джерел утворення як позиченого, так і власного капіталу.

11. На даний момент часу однією з основних проблем в управлінні активами та пасивами підприємства є вибір оптимальних методів та аналітичних процедур, що дозволяють своєчасно виявляти, оцінювати і формувати необхідні підприємству стратегічні активи та пасиви, вчасно реагувати на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі, а також своєчасно адаптуватися до світових тенденцій.

12. Слід зробити висновок про важливість прийняття рішень, що стосуються управління активами та пасивами, оскільки від їх ефективності залежать не лише прибутки підприємства, а і його можливість виживання на ринку.

Важливе значення для роботи підприємства має вибір оптимального розміру дебіторської заборгованості та її частки в загальній сумі оборотних активів, тому що це має безпосередній вплив на такі показники як платоспроможність і ліквідність та на ризики пов'язані з ними.

«Процес управління дебіторською заборгованістю базується на контролі суми фінансових потоків на підприємстві. Даний процес має бути спрямований на вирішення таких основних завдань» [35, с. 290-291]:

- мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з можливістю збитків від списання безнадійних боргів, та мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з дефіцитом грошових коштів;

- мінімізація втрат від інфляційного знецінення суми заборгованості;

- мінімізація недоотриманого доходу в зв'язку з неможливістю активного комерційного використання коштів, інвестованих у дебіторську заборгованість;

- перебудова управління за допомогою маркетингу в умовах неплатежів.

«Управління дебіторською заборгованістю підприємства є важливою складовою фінансового менеджменту, який має бути зацікавлений в оптимізації її розміру. З одного боку, дебіторська заборгованість відволікає обігові кошти з господарського обігу та негативно впливає на їх оборотність. З іншого, збільшення обсягу дебіторської заборгованості може свідчити про збільшення обсягу продажу товару підприємством. Як занадто великий, так і надто малий її обсяг є не вигідним підприємству. Тому з метою отримання максимального економічного ефекту необхідно розрахувати оптимальний рівень дебіторської заборгованості» [35, с. 291].

Враховуючи те, що частка дебіторської заборгованості в оборотних активах АТ «Криворіжгаз» за весь досліджуваний період коливалася в межах 80-85%, необхідно привести її до оптимального рівня, що сприятиме підвищенню рівня платоспроможності та ліквідності підприємства. Зростання дебіторської заборгованості співвідноситься із збільшенням обсягу продажу товару. З метою отримання більшого прибутку менеджмент підприємства може реалізовувати продукцію в кредит. Доцільність реалізації продукції в кредит має визначатися за допомогою знаходження оптимального розміру дебіторської заборгованості.

За допомогою методики апроксимації нелінійної залежності дебіторської заборгованості від кредитного періоду розрахуємо оптимальний обсяг дебіторської заборгованості ($DZ_{AT}(T_{onm})$) АТ «Криворіжгаз».

«Даний розрахунок проведемо за формулою» [24]:

$$DZ_{AT}(T_{onm}) = DZ_{ATmax} \times \left(1 - \frac{k}{T_{onm}} \right) =$$

$$= ДЗ_{ATmax} \times \left(1 - \sqrt{\frac{k \times k_t}{ДЗ_{ATmax} \times \left(\frac{p1}{p2} \times КДЗ_{AT} \right)}} \right),$$

де k $(ДЗ_{AT2020} - ДЗ_{AT2019}) / (ДЗ_{AT2019} - ДЗ_{AT2018})$ – коефіцієнт пропорційності між зміною кредитного періоду та зміною $ДЗ_{AT}(t)$;

t – кредитний період (365 днів);

k_t $(k + \sqrt{(k^2 - 4 \times ПФ) / 2})$ – рівень коефіцієнта витрат, що залежать від кредитного періоду;

$ПФ$ (для кредитного періоду 365 днів = 36,5%) – плата за факторингове фінансування;

$КДЗ_{AT}$ $(k - k_t)$ – рівень коефіцієнта витрат, що залежать від розміру дебіторської заборгованості;

де $p1$ – ціна закупки товарів;

$p2$ $(П_{вал} \times p1 / ДЗ_{AT})$ – ціна реалізації товарів на умовах товарного кредиту;

$П_{вал}$ – валовий прибуток.

«Також визначимо оптимальний період оборотності дебіторської заборгованості в днях за формулою» [24]:

$$T_{opt} = \left(\sqrt{\frac{k \times ДЗ_{ATmax} \times \left(\frac{p1}{p2} \times КДЗ_{AT} \right)}{k_t}} \right),$$

Використовуючи дані балансу АТ «Криворіжгаз» (див. дод. Д1-Д3), проведемо розрахунки та представимо їх у додатку И, табл. И.1.

У процесі аналізу за допомогою методу апроксимації нелінійної залежності дебіторської заборгованості від кредитного періоду визначено оптимальний обсяг дебіторської заборгованості $ДЗ_{ATmax} = 211276,9$ тис. грн., що несуттєво відрізняється від обсягу дебіторської заборгованості АТ «Криворіжгаз» в 2020 році, який становив 211389 тис. грн.

Отже, при подальшому дотриманні дебіторами строків погашення заборгованості у підприємства буде достатньо коштів для розрахунків із кредиторами. Задана методика допоможе здійснювати управління дебіторською заборгованістю і забезпечити достатній розмір готівкових коштів.

Оптимізуємо структуру капіталу АТ «Криворіжгаз» за критерієм максимізації рівня прогнозованої рентабельності власного капіталу.

Такий підхід допоможе розрахувати оптимальну величину фінансового важеля, що допоможе визначити структуру власного капіталу для максимізації рівня її рентабельності. Проте максимізація рівня фінансової рентабельності, а саме рентабельності власного капіталу, може призвести до зниження рівня платоспроможності та нестачі грошових коштів. Саме тому даний метод доповнюється методом оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості.

Розрахунок ефекту фінансового левериджу (*ЕФВ*) проводять, використовуючи формулу (4.3) [9]:

$$EФВ = (1 - C_{nn}) \times (KBP_a - CPCB) \times (PK/BK),$$

де C_{nn} – ставка податку на прибуток;

KBP_a – коефіцієнт валової рентабельності активів, %;

$CPCB$ – ставка відсотка за кредит, що сплачується підприємством за використання залученого капіталу, %;

PK – середня сума залученого капіталу;

BK – середня сума власного капіталу.

Оптимізуємо структуру капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності, використовуючи критерій максимізації ефекту фінансового левериджу АТ «Криворіжгаз», а проведені розрахунки зведемо в додатку И, табл. И.2.

З результатів проведеного аналізу видно, що оптимальна структура капіталу АТ «Криворіжгаз» відображена в 3 варіанті розрахунку і буде складати 20% власного капіталу та 80% залученого. Ефект фінансового левериджу в даній позиції мінімальний – -2,09, проте максимізується рівень рентабельності власного капіталу з 28,47 до 37,94. Отже, підприємству доцільно використовувати великий обсяг позикових коштів, одночасно максимальний рівень фінансової рентабельності досягається, якщо власний капітал становитиме 20% у його загальній структурі.

Оптимізація структури капіталу АТ «Криворіжгаз» за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості проведена в додатку К, табл. К.1.

Як видно з проведених розрахунків, середньозважена вартість капіталу АТ «Криворіжгаз» мінімізується при варіанті залучення позикового капіталу на рівні 80% та власного капіталу на рівні 20%. При даній структурі капіталу підприємство має змогу максимізувати свою ринкову вартість.

«Управління капіталом підприємства, як і весь процес управління, містить стратегію і тактику управління. Під стратегією розуміють загальний напрямок і спосіб використання засобів для досягнення поставленої мети» [39].

«Встановлюючи визначені правила й обмеження, стратегія дає змогу сконцентрувати зусилля на тих варіантах рішень, що не суперечать вибраному напрямку управлінської діяльності. Тактика управління – це конкретні методи і прийоми досягнення поставленої мети у визначеній ситуації й у визначений момент часу. Завдання тактики управління – вибір найоптимальнішого рішення і способів його втілення в ситуації, яка склалася» [22, с. 135].

Формування збалансованої стратегії і тактики управління капіталом забезпечить ефективність прийняття управлінських рішень. «З метою підвищення ефективності використання капіталу здійснюється вплив на його обсяг, структуру та джерела формування. Для реалізації стратегії та тактики управління капіталом необхідний злагоджений механізм управління із чіткою постановкою цілей, завдань, контроль за їх дотриманням. Потрібний постійний моніторинг ефективності використання всіх видів капіталу, який повинен здійснюватися за допомогою аналізу, що допоможе визначати найбільш актуальні напрямки оптимізації капіталу та забезпечити його найбільший

рівень віддачі» [39].

Оптимізація структури капіталу починається з фінансового аналізу, на основі якого визначаються шляхи його зміни. За результатами аналізу капіталу АТ «Криворіжгаз» було встановлено, що питома вага зареєстрованого капіталу має низьке значення – $-0,2\%$ в 2020 році у загальній структурі, власний капітал у балансі підприємства має від'ємне значення, оскільки значення нерозподіленого збитку є високим, хоча його тенденція спадна: $111,0\%$ в 2018 році до $103,7\%$ у 2020 році. Це значить, що менеджмент підприємства рухається у правильному напрямку, зменшуючи обсяг непокритих збитків.

Для підвищення ефективності управління активами і пасивами підприємства пропонуємо розрахувати показники рівня операційної мобільності АТ «Криворіжгаз» за період 2015-2017 років у додатку К, табл. К.2.

Проаналізуємо межі коливання коефіцієнтів, що розраховані у додатку К, табл. К.2. Так, коефіцієнт К1 – від 1,06 до 1,85; коефіцієнт К2 – 0,03 до 0,04; К3 – 0,04 до 0,07. Коефіцієнт К1 свідчить про спрямованість в бік операційної мобільності, проте його значення дуже високі, що чітко видно на рис. 3.1, через значно переважаючий обсяг виробничих запасів над запасами готової продукції. Це пов'язано з тим, що підприємство працює на доволі визначене коло покупців з достатньо чіткими планами реалізації продукції, а тому готова продукція не залишається у великих обсягах на складах, а майже одразу відправляється замовнику. Розраховані показники для наочності зобразимо у додатку Л, рис. Л.1.

Динаміка показників К2 і К3 показує значення близькі до 0, що відповідає спрямованості підприємства в бік ліквідності. Відтак операційна мобільність має недостатній рівень.

«У результаті проведеного дослідження можна виділити основні напрямки підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства» [45]:

- прискорення оборотності оборотних активів за рахунок визначення зайвих запасів та їх ліквідації, оптимального вибору постачальників і поліпшення організації постачання;
- упровадження нових технологій та підвищення ефективності праці, раціональної організації збуту, формування і реалізація ефективної кредитної політики;
- формуванні такого обсягу та структури запасів, які б забезпечили неперервність і стабільність виробничого процесу при мінімальних витратах на утримання запасів;
- оптимізація обсягу дебіторської заборгованості, розрахунків і визначення оптимального залишку грошових коштів, складання бюджетів поточних надходжень і витрат.

«Узагальнивши наявний досвід дослідження цих питань, можна відзначити, що основними напрямами оцінки ефективності формування активів/капіталу підприємства є» [45]:

- забезпечення певних кондицій відповідного майна як у поточному періоді, так і в найближчій перспективі, оскільки лише за умови достатнього і

поновлюваного виробничого потенціалу можна досягати отримання необхідної доданої вартості (за що відповідають показники придатності та приросту основних необоротних активів);

- забезпечення відповідності за обсягами і періодами обороту таких складників активів і пасивів, як дебіторська та кредиторська заборгованість (відповідно для оцінки ефективності формування цього складника майна/капіталу можна використати співвідношення періоду обороту відповідних видів заборгованості);

- забезпечення необхідного співвідношення оборотних та необоротних активів (за що відповідає такий показник, як частка оборотних коштів у сукупному майні/капіталі підприємства);

- забезпечення необхідного рівня платоспроможності та фінансової стійкості підприємства (за що відповідають такі показники, як поточна платоспроможність та коефіцієнт фінансової автономії);

- забезпечення необхідного рівня виконання стратегічних планів щодо формування необхідного обсягу та структури активів підприємства, що, на нашу думку, найбільш доцільно оцінювати з залученням експертної думки.

З метою ж оцінки ефективності використання майна/капіталу підприємства потрібно використовувати такі показники, які вказують на результат використання відповідного майна/капіталу, як коефіцієнт прибутковості майна, оборотність сукупного та власного капіталу, фондвіддача, продуктивність праці одного працюючого.

Підприємству необхідно сформувати нерозподілений прибуток, власникам необхідно дофінансувати статутний капітал підприємства, сформувати мінімальний резервний капітал, що в результаті має збільшити власний капітал і забезпечити фінансову стійкість підприємства. За розрахунками, проведеними з метою оптимізації структури капіталу, оптимальними значеннями будуть:

- за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності та критерієм максимізації ефекту фінансового левериджу структура капіталу має виглядати так: 20% власного капіталу та 80% залученого. При цьому досягається мінімальний ефект фінансового левериджу – -2,09, проте максимізується рентабельність власного капіталу з 28,47 до 37,94. Обсяг власного капіталу становитиме -371055 тис. грн., а позиковий капітал потрібно оптимізувати до 775042 тис. грн.;

- за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу структура капіталу має бути також на рівні: позиковий капітал – 80%, власний капітал – 20%. Значення середньозваженої вартості капіталу – 6,23%, а оптимальний розмір позикового капіталу – 775042 тис. грн.

З одного боку, коли приймається рішення щодо збільшення обсягу власного капіталу чи напрямків його використання, воно приймається менеджментом і власниками підприємства самостійно, за власним капіталом не потрібно сплачувати відсотки за кредит, значна частка власного капіталу забезпечує вищий рівень платоспроможності та фінансової стійкості. Проте, з другого боку, використання підприємством лише власного капіталу ускладнене

обмеженістю ресурсів щодо його залучення, оскільки вони необхідні і для розширення діяльності підприємства. Ширше залучення позикових коштів необхідне для збільшення рентабельності.

Отже, одним із основних завдань управління власним капіталом АТ «Криворіжгаз» є визначення оптимальної структури капіталу. Правильне співвідношення власних і позикових коштів забезпечує максимальні фінансові результати діяльності підприємства та максимізує його ринкову вартість. Створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази та забезпечення оптимальної структури є важливою передумовою сталого економічного розвитку підприємства.

Таким чином, комплексна політика управління включає в себе управління активами і пасивами підприємства й зводиться до вирішення наступних завдань: забезпечення наявності власних оборотних коштів, прискорення оборотності оборотних коштів підприємства, вибір найбільш прийнятної для підприємства типу політики комплексного оперативного управління активами та пасивами. Задля стабільного фінансового стану підприємства необхідно сформулювати раціональну політику управління активами в поєднанні з управлінням пасивами. Адже вибір джерел фінансування оборотних активів визначає співвідношення ефективності використання капіталу та рівнем ризику втрати фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Тому оптимальний вибір комплексної політики управління активами та пасивами, а також знання можливих фінансових наслідків застосування політик різних типів дозволить керівникам підприємства більш обґрунтовано приймати управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдурахманова А.Е., Кремповая Н.Л. Оптимізація управління активами підприємства. Культура народів Причорномор'я. 2012. № 253. С. 10-13.
2. АТ «Криворіжгаз»: Офіційний сайт. URL: <https://kr.104.ua/ua/informacija-pro-kompaniju/informacija-dlja-akcioneriv>.
3. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
4. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент. 2-е вид. перероб. і доп. Київ: Ніка-Центр, 2006. 653 с.
5. Васильців Т. Г., Іляш О. І., Міценко Н. Г. Економіка малого підприємства: навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. К.: Знання, 2013. 446 с.
6. Вибір політики комплексного управління. URL: http://www.fincareer.ru/financial/?Oborotnyi_kapital.
7. Гарасим П. М., Лобода Н. О., Гарасим М. П. Власний капітал підприємства як об'єкт обліково-аналітичної діяльності. Економічні науки. 2015. № 12. С. 67-73.
8. Горецька Л.Л. Активи в національних системах бухгалтерського обліку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: [спец.] 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Ін-т. аграр. економіки УААН. Київ, 2003. 20 с.
9. Горецька Л.Л. Економічна природа активів: обліковий аспект. Вісник ЖІТІ. 2002. №20. С.49-57.
10. Губар Б. Н. Аспекти групування статей бухгалтерського балансу та визначення фінансового стану клієнта банку. URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3140/1/gubar.pdf>.
11. Демченко А. І. Особливості визначення сутності поняття «активи». Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. 2013. № 4. С. 470-476.
12. Економічний словник-довідник / За ред. проф. С.В. Мошенського. К.: Феміна, 1995. 368 с.
13. Жук О. С. Оцінка стану та структури активів підприємства // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог : Вид-во НУ«ОА», грудень 2016. №3(31). С. 16-20.
14. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 2-ге вид. виправл. та доповн. Львів: Видавництво «Центр Європи», 2002. 256 с.
15. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.
16. Зборовська О. М. Управління оборотним капіталом промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: [спец.] 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Приазовський державний технічний університет. Маріуполь, 2006 20 с.
17. Кнейслер О. В., Налукова Н. І. Фінансове адміністрування і менеджмент у системі управління фінансами суб'єктів господарювання. Наукові

записки національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць. Острог: Видавництво Національного університету Острозька академія, 2013. Вип. 24. С. 169-173.

18. Ковальчук Г. В. Фінансові аспекти формування та використання майна підприємства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НУ«ОА», грудень 2016. № 3(31). С. 27-31.

19. Костецький В. В. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства. Галицький економічний вісник. 2010. № 4 (29). С. 135-145.

20. Кунак Є.В. Аналіз складу та структури необоротних активів підприємства на прикладі АТ «Криворіжгаз». Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки: тези доп. у VIII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих учених та студентів (м. Умань, 18 листопада 2021 р.). Умань: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2021.

21. Лін, Чі-Хусан. Вплив планування ресурсів підприємства на їх розподіл і управління виробництвом. Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал. 2018. №1(199). С. 52-63.

22. Литовченко О. Ю., Макуха С. А. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2010. № 29. С. 134-136.

23. Ліпич Л. Г., Гадзевич І. О. Капітал в системі управління підприємством. Вісник НУ «Львівська Політехніка». 2009. № 647. С. 115-119.

24. Лучков О. І. Визначення оптимального розміру дебіторської заборгованості. Актуальні проблеми економіки. 2003. № 1. С. 22-26.

25. Мних Є. В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

26. Момот Т. В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз». Харків: ХНАМГ, 2010. 183 с.

27. Москаленко О. В. Звітність підприємства: опорний конспект лекцій. Харків: ХІБС УБС НБУ, 2014. 164 с.

28. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: підручник / за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутиця. 2-ге вид., доп і перероб. Житомир: ПП Рута, 2007. 704 с.

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (редакція від 03.08.2018 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/print1491072828174201>.

30. Олійник Л. В. Сучасні підходи до ефективного управління ресурсами та активами підприємства. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/2238/1/OLIYNYK.pdf>.

31. Основы риск-менеджмента / Д. Гэлаи, М. Кроуи, В. Б. Минасян, Р. Марк. М.: Издательство Юрайт, 2015. 390 с.

32. Петренко Н.І. Місце та роль аналізу стану пасивів в системі аналізу фінансового стану підприємства. Проблеми теорії та методології

бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. 2 (23). С. 276-289.

33. Петренко Н. І. Наукові підходи до визначення поняття «пасив» в обліково-економічній літературі. URL: <http://users/hom/downloads/47267-95416-1-PB.pdf>.

34. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу: навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. 236 с.

35. Польова О. Л. Принципи управління дебіторською заборгованістю аграрних підприємств на регіональному рівні. URL: <http://www.vsau.vin.ua/repository/getfile/1754.pdf>.

36. Причепя І. В., Кравець Н. В. Теоретичні засади управління активами підприємства. Економічний простір. 2012. № 60. С. 249-257.

37. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року №514-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

38. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки: Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. №170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.

39. П'ятак Т. В., Гальцов А. Ю. Шляхи оптимізації структури капіталу: аналіз теоретичних надбань. Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. 2013. №49. С. 118-127.

40. Савко О.Я. Фактори впливу на формування стратегії розвитку операторів газорозподільних систем. Причорноморські економічні студії. 2019. Випуск 42. С. 103-107.

41. Скоробогатова В.В. Сутність категорії «активи»: аналіз наукових джерел. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. №3(21). Ч.2. С. 338-348.

42. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. К.: «Центр навчальної літератури», 2004. 460 с.

43. Стратегічний план розвитку міста Кривого Рогу на період до 2025 року: Затверджено Рішенням Криворізької міської ради від 31.03.2016 р. №376. URL: kr.gov.ua/ua/osxfile/pg/100415583959267_s_7o.

44. Стоянова Е. С. Комплексне управління поточними активами та пасивами підприємства. URL: <http://www.klerk.ru/boss/articles/314705>.

45. Філатова З. В. Напрямки формування системи управління оборотними активами підприємства. URL: http://www.nbuiv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/ppei/2011_29/Filat.pdf.

46. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.Є., Люткіна А.В. Оцінка ефективності управління активами та пасивами підприємства. Економіка і суспільство. Електронне наукове фахове видання. Випуск 11. 2017. С. 485-489.

47. Чернецька, С.А. Аналіз активів підприємства. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2013. Вип. 3. С. 332-336.

48. Що таке пасиви підприємства? Корисні поради : веб-сайт. URL: <http://poradumo.net.ua/index.php?newsid=62691&seourl=scho-take-pasivi-pdpriyemstva&seocat=cikave>.

49. Янковська В. А., Семенець А. О., Кузнєцова С. О. Управління активами та пасивами підприємства. Фінанси, банки, інвестиції. 2013. №6. С. 111-114.

50. Calkoo: Усі калькулятори. URL: <https://www.calkoo.com/ua/serednozvazhena-vartist-kapitalu-wacc>.

51. Reichmann Th. Controlling mit Kennzahlen und Managementberichten. Th. Reichmann. 8 Aufl., überarb. und erw. München: Vahlen, 2011. 814 s.

ДОДАТОК А

Наукові підходи до визначення поняття «активи підприємства»

Автор	Визначення
А.М. Поддєрьогін	Активи – ресурси, які перебувають у розпорядженні підприємства і використання яких веде до збільшення економічних вигод у майбутньому.
В.П. Савчук	Активи підприємства – це його ресурси, які повинні принести підприємству вигоди у майбутньому.
Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова	До активів відносять всі види майна підприємства, що належать йому на праві власності та використовуються для здійснення статутної діяльності.
В.М. Шелудько	Активи підприємства – це майно в його матеріальній та нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебуває у його розпорядженні та призначене для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку.
Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна	Активи балансу містять відомості про розміщення капіталу, що є в розпорядженні підприємства, тобто про вкладення в конкретне майно і матеріальні цінності, про витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції та про залишки вільної готівки.
О.С. Філімоненков	Активи – сукупність засобів праці та предметів праці, які беруть участь у створенні продукту.
І.О. Бланк	Активи – економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку.
Л.П. Василенко	Активи підприємства являють собою контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого у них капіталу, що характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності.
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк	Активи – економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються в господарській діяльності та належить підприємству на правах власності, чи у формі претензій (вимог) за зобов'язаннями інших осіб.
Є.С. Стоянова	Активи підприємства відображають інвестиційні рішення, прийняті компанією за період її діяльності.
Джей К. Шим, Джоел Г. Сігел	Активи – все те, чим володіють, наприклад, земля і машини.
В.М. Суторміна, В.М. Федосов	Активи – це економічні ресурси компанії, які мають принести дохід у результаті очікуваних операцій.

Джерело: складено автором на основі [11, с. 472].

ДОДАТОК Б

Класифікація активів підприємства за основними ознаками

Джерело: сформовано на основі узагальнення досліджень [8; 9; 11; 12; 14; 15; 41; 47; 29]

ДОДАТОК В

Трактування терміну «пасив» у сучасній економічній літературі

Автор	Визначення
Нідлз Б., Андерсен Х., Колдуел Д.	... зобов'язання, що припускають потенційне зменшення доходів, що виходить із отриманих активів або послуг від інших юридичних осіб, які прийняті даними юридичними особами в результаті раніше проведених операцій, здійснених в минулому.
Сопко В.В.	... сума власних і позичених коштів для господарювання, що виражає виробничі (господарські) відносини.
Кужельний М.В., Линник В.Г.	... це система показників, які відображають джерела утворення й цільове призначення засобів господарства, згрупованих у якісно однорідні групи.
Бутинець Ф.Ф.	... перелік джерел фінансування активів. Терміном «пасив» позначаються два поняття: борги кредиторам та вся сума внесених у підприємство капіталів, як власних, так і залучених.
Бакаєва А.С.	... сукупність зобов'язань, які виникають у результаті заборгованості організації внаслідок її господарської діяльності, розрахунки за якою призводять до витрачання коштів.
Благодатін А.А., Пантелєєв В.П.	... - частина бухгалтерського балансу, що характеризує джерело утворення та цільове призначення коштів; заборгованість фірми або окремої особи; - сукупність боргів і зобов'язань підприємства (на противагу активам); - перевищення витрат над надходженням.
Борисов А.Б.	... усі офіційні вимоги по відношенню до економічного суб'єкта.
Уолт І.Н.	... в термінах балансового звіту пасиви представляють собою джерела фінансування. Це ті засоби, за рахунок яких придбаються активи компанії.

Джерело: складено автором на основі [33].

Додаток Д1

Публічне акціонерне товариство "Криворіжгаз"

Дата (рік, місяць, день) 2018 | 12 | 31
Код за ЄДРПОУ 03341397

Територія Дніпропетровська область

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство

Вид економічної діяльності Розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи, торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи

Середня кількість працівників 1 030

Адреса, телефон адреса проспект Металургів, буд. 1, м.Кривий Ріг, Дніпропетровська обл. 50051

Одиниця виміру тис. грн. без десятичного знака (серед розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма Н 2), пропозиції показують якого не вводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку кх у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2018 року

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Прим.	АКТИВ	Код рядка	31 грудня	31 грудня
			2017 р.	2018 р.
	1	2	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
	I. Необоротні активи			
5	Нематеріальні активи	1000	471	372
	первісна вартість	1001	1 002	1 058
	накопичена амортизація	1002	(531)	(686)
6	Незавершені капітальні інвестиції	1005	8 936	15 176
6	Основні засоби	1010	148 278	154 230
	первісна вартість	1011	244 789	263 820
	знос	1012	(96 511)	(109 390)
	Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
	Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
	Довгострокові фінансові інвестиції			
	які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
7	Інші фінансові інвестиції	1035	62	1
	Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
27	Відстрочені податкові активи	1045	-	-
	Інші необоротні активи	1090	-	-
	Усього за розділом I	1095	167 747	169 779
	II. Оборотні активи			
8	Засоби	1100	17 176	11 844
	Поточні біологічні активи	1110	-	-
9	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	26 882	18 802
10	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	20 831	139 458
11	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	12 184	18 368
	у тому числі з податку на прибуток	1136	5 846	5 846
	Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
12	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	14 451	4 463
	Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
13	Гроші та їх еквіваленти	1165	23 387	20 074
	Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
	Інші оборотні активи	1190	-	-
	Усього за розділом II	1195	114 911	213 009
	III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
	Баланс	1200	272 658	382 788

Примітки, що додаються на сторінках 15 - 47, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ

9

Продовження додатку Д1

Публічне акціонерне товариство "Криворіжгаз"

Дата (рік, місяць, число) 2018 / 12 / 31
Код за ЄДРПОУ 03341397

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2018 року

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Прим.	ПАСИВ	31 грудня 2017 р.		31 грудня 2018 р.	
		Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
	1	2	3	4	
I. Власний капітал					
14	Зареєстрований (паіновий) капітал	1400	875	875	
14	Додатковий капітал	1410	19 072	20 146	
	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(154 728)	(212 644)	
	Усього за розділом I	1495	(134 781)	(191 623)	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
27	Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-	
	Довгострокові кредити банків	1510	-	-	
15	Інші довгострокові зобов'язання	1515	71 501	71 331	
16	Довгострокові забезпечення	1520	8 461	7 688	
	Цільове фінансування	1525	-	-	
	Усього за розділом II	1595	79 962	79 019	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
	Короткострокові кредити банків	1600	-	-	
15	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	610	610	
17	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	218 888	427 314	
18	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом у тому числі з податку на прибуток	1620	11 933	1 021	
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з страхування	1621	-	-	
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1625	878	423	
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	2 707	241	
19	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	30 083	23 641	
16	Поточні забезпечення	1660	8 793	10 738	
	Доходи майбутніх періодів	1665	-	-	
20	Інші поточні зобов'язання	1690	53 595	31 304	
	Усього за розділом III	1695	327 477	496 292	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групи вибуття					
		1700	-	-	
	Баланс	1995	272 658	382 788	

Віталій Дзюбасник
Голова ТоваристваТамара Беліна
Головний бухгалтер

Примітки, що додаються на сторінках 15-47, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

10

Додаток Д2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ "КРИВОРІЖГАЗ"

Територія Дніпропетровська область

за КОАТУУ

КОДИ	
1810136500	
230	
35.22	
35.23	

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи, торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи

за КВЕД

Середня кількість працівників 1 034

Адреса, телефон адреса проспект Металургів, буд 1, м.Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50051

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2-к), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «в» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2019 року

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Прим.	АКТИВ	Код рядка	31 грудня	31 грудня
			2018 р.	2019 р.
	1	2	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
			3	4
I. Необоротні активи				
5	Нематеріальні активи	1000	372	221
	первісна вартість	1001	1 058	1 058
	накопичена амортизація	1002	(686)	(837)
6	Незавершені капітальні інвестиції	1005	15 176	14 209
6	Основні засоби	1010	154 230	161 011
	первісна вартість	1011	263 620	265 040
	знос	1012	(109 390)	(124 029)
	Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
	Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
	Довгострокові фінансові інвестиції:			
	які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
7	інші фінансові інвестиції	1035	1	1
	Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
27	Відстрочені податкові активи	1045	-	-
	Інші необоротні активи	1090	-	-
	Усього за розділом I	1095	169 779	175 442
II. Оборотні активи				
8	Запаси	1100	11 844	9 495
	Поточні біологічні активи	1110	-	-
9	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	18 802	19 792
10	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	139 458	164 559
11	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	18 368	13 845
	у тому числі з податку на прибуток	1136	5 846	5 846
	Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
12	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 463	5 239
	Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
13	Гроші та їх еквіваленти	1165	20 074	19 990
	Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
	Інші оборотні активи	1190	-	-
	Усього за розділом II	1195	213 009	232 920
	III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
	Баланс	1300	382 788	408 362

Продовження додатку Д2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ "КРИВОРІЖГАЗ"

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2019 року

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Прим.	ПАСИВ	Код рядка	31 грудня	31 грудня
			2018 р.	2019 р.
	1	2	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
			3	4
I. Власний капітал				
14	Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	875	875
14	Додатковий капітал	1410	20 146	19 380
	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(212 544)	(481 257)
	Усього за розділом I	1495	(191 523)	(461 002)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
27	Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
	Довгострокові кредити банків	1510	-	-
15	Інші довгострокові зобов'язання	1515	71 331	72636
16	Довгострокові забезпечення	1520	7 688	11 667
	Цільове фінансування	1525	-	-
	Усього за розділом II	1595	79019	84 303
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
	Короткострокові кредити банків	1600	-	-
15	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	610	610
17	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	427 314	631 175
18	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	1 021	1 964
	у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	423	1 621
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	241	5 427
19	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	23 641	21 047
16	Поточні забезпечення	1660	10 738	13 366
	Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
20	Інші поточні зобов'язання	1690	31 304	109 851
	Усього за розділом III	1695	495 292	785 061
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групи вибуття				
		1700	-	-
	Баланс	1900	382 788	408 362

 Віталій Колеснік
 Голова Правління

 Тамара Белкіна
 Головний бухгалтер

Додаток ДЗ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «КРИВОРІЖГАЗ»

Територія Дніпропетровська область

за КОАТУУ

КОДИ	
1810136600	
230	
35.22	
35.23	

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні)

за КВЕД

трубопроводи, торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводиСередня кількість працівників 1 034Адреса, телефон адреса проспект Металургів, буд 1, м.Кривий Ріг, Дніпропетровська обл.,50051Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Класифікованого звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма N 2-к), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «x» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 року

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Прим.	АКТИВ	Код рядка	31 грудня	31 грудня
			2019 р.	2020 р.
	1	2	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I. Необоротні активи				
5	Нематеріальні активи	1000	221	225
	первісна вартість	1001	1 058	1 222
	накопичена амортизація	1002	(837)	(997)
6	Незавершені капітальні інвестиції	1005	14 209	10 060
6	Основні засоби	1010	161 011	175 822
	первісна вартість	1011	285 040	314 717
	знос	1012	(124 029)	(138 895)
	Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
	Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
	Довгострокові фінансові інвестиції:			
	які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
7	Інші фінансові інвестиції	1035	1	1
	Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
27	Відстрочені податкові активи	1045	-	-
	Інші необоротні активи	1090	-	-
	Усього за розділом I	1095	175 442	186 108
II. Оборотні активи				
8	Запаси	1100	9 495	5 850
	Поточні біологічні активи	1110	-	-
9	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	19 792	26 031
10	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	164 559	165 616
11	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	13 845	13 877
	у тому числі з податку на прибуток	1136	5 846	5 846
	Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	4
12	Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5 239	5 865
	Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
13	Гроші та їх еквіваленти	1165	19 990	636
	Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
	Інші оборотні активи	1190	-	-
	Усього за розділом II	1195	232 920	217 879
	III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
	Баланс	1300	408 362	403 987

Продовження додатку ДЗ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «КРИВОРІЖГАЗ»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 року

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Прим.	ПАСИВ	Код рядка	31 грудня	31 грудня
			2019 р.	2020 р.
	1	2	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
			3	4
I. Власний капітал				
14	Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	875	875
14	Додатковий капітал	1410	19 380	18 158
	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(481 257)	(538 427)
	Усього за розділом I	1495	(461 002)	(519 394)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
27	Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
	Довгострокові кредити банків	1510	-	-
15	Інші довгострокові зобов'язання	1515	72 636	63 745
16	Довгострокові забезпечення	1520	11 667	12 643
	Цільове фінансування	1525	-	-
	Усього за розділом II	1595	84 303	76 388
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
	Короткострокові кредити банків	1600	-	-
15	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	610	610
17	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	631 175	693 843
18	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	1 964	1 669
	у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	1 621	995
	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	5 427	1 544
19	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	21 047	29 115
16	Поточні забезпечення	1660	13 366	9 392
	Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
20	Інші поточні зобов'язання	1690	109 851	109 825
	Усього за розділом III	1695	785 061	848 993
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групи вибуття				
		1700	-	-
	Баланс	1900	408 362	403 987

Анатолій Пономаренко
Голова Правління

Тамара Белкіна
Головний бухгалтер

Додаток Е1

Публічне акціонерне товариство "Криворіжгаз"

Дата (рр. місяць, число) 2018 | 12 | 31
Код за ЄДРПОУ 03341397

Звіт про власний капітал

за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

Форма № 4 Код за ДКУД 1801005

Стаття 1	Код рядка 2	Зареєстро- ваний капітал 3	Додатковий капітал 5	Нерозподіле- ний прибуток (непокритий збиток) 7	Всього 10
Залишок на початок року	4000	875	19 072	(154 728)	(134 781)
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	875	19 072	(154 728)	(134 781)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	(55 859)	(55 859)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	(1 957)	(1 957)
Розподіл прибутку:					
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-
Внески учасників:					
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-
Вилучення капіталу:					
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	1 074	-	1 074
Разом змін у капіталі	4295	-	1 074	(57 816)	(56 742)
Залишок на кінець року	4300	875	20 146	(212 544)	(191 523)

за рік, що закінчився 31 грудня 2017 року

Стаття 1	Код рядка 2	Зареєстро- ваний капітал 3	Додатковий капітал 5	Нерозподіле- ний прибуток (непокритий збиток) 7	Всього 10
Залишок на початок року	4000	875	18 926	(90 804)	(71 003)
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	875	18 926	(90 804)	(71 003)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	(63 708)	(63 708)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	(216)	(216)
Розподіл прибутку:					
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-
Внески учасників:					
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-
Вилучення капіталу:					
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	144	-	144
Разом змін у капіталі	4295	-	144	(63 924)	(63 780)
Залишок на кінець року	4300	875	19 072	(154 728)	(134 781)

Віталій Коспелюк
Голова ПравлінняТамара Бєлжана
Головний бухгалтерЗаявляється, що додаток знаходиться на сторінках 15 - 47 є невідомою частиною цієї фінансової звітності
Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

Додаток Е2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ "КРИВОРІЖГАЗ"

Звіт про власний капітал

за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року

Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Додатковий капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Всього
1	2	3	5	7	10
Залишок на початок року	4000	875	20 146	(212 544)	(191 523)
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	875	20 146	(212 544)	(191 523)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	(266 964)	(266 964)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	(1 749)	(1 749)
Розподіл прибутку:					
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-
Внески учасників:					
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-
Вилучення капіталу:					
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	(766)	-	(766)
Разом змін у капіталі	4295	-	(766)	(266 713)	(266 479)
Залишок на кінець року	4300	875	19 380	(481 257)	(461 002)

за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Додатковий капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Всього
1	2	3	5	7	10
Залишок на початок року	4000	875	19 072	(154 728)	(134 781)
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	875	19 072	(154 728)	(134 781)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	(55 859)	(55 859)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	(1 957)	(1 957)
Розподіл прибутку:					
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-
Внески учасників:					
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-
Вилучення капіталу:					
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	1 074	-	1 074
Разом змін у капіталі	4295	-	1 074	(57 816)	(56 742)
Залишок на кінець року	4300	875	20 146	(212 544)	(191 523)

Віталій Колесник
Голова ПравлінняТамара Белкіна
Головний бухгалтер

Додаток ЕЗ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРозПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «КРИВОРІЖГАЗ»

Звіт про власний капітал

за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

Форма № 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття 1	Код рядка 2	Зареєстро- ваний капітал 3	Додатковий капітал 4	Нерозподіле- ний прибуток (непокритий збиток) 5	Всього 6
Залишок на початок року	4000	875	19 380	(481 257)	(461 002)
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	875	19 380	(481 257)	(461 002)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	(58 847)	(58 847)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	1 677	1 677
Розподіл прибутку:					
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-
Внески учасників:					
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-
Вилучення капіталу:					
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	(1 222)	-	(1 222)
Разом зміни у капіталі	4295	-	(1 222)	(57 170)	(58 392)
Залишок на кінець року	4300	875	18 158	(538 427)	(519 394)

за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року

Стаття 1	Код рядка 2	Зареєстро- ваний капітал 3	Додатковий капітал 4	Нерозподіле- ний прибуток (непокритий збиток) 5	Всього 6
Залишок на початок року	4000	875	20 146	(212 544)	(191 523)
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	875	20 146	(212 544)	(191 523)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	(266 964)	(266 964)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	(1 749)	(1 749)
Розподіл прибутку:					
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-
Внески учасників:					
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-
Вилучення капіталу:					
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	(766)	-	(766)
Разом зміни у капіталі	4295	-	(766)	(266 713)	(269 479)
Залишок на кінець року	4300	875	19 380	(481 257)	(461 002)

Анатолій Пономаренко
Голова ПравлінняТетяна Бєлікіна
Головний бухгалтер

Додаток Ж1

Публічне акціонерне товариство "Криворіжгаз"

Дата (рік, місяць, число) 2018 | 12 | 31
Код за ЄДРПОУ 03341397

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ		2018 р.	2017 р.	
Прим.	Стаття 1	Код рядка 2	За аналогічний період попереднього року	
			За звітний період 3	4
21	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	330 902	331 694
22	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(415 099)	(323 948)
	Валовий прибуток	2090	-	7 746
	Валовий (збиток)	2095	(84 797)	-
23	Інші операційні доходи	2120	79 215	9 028
24	Адміністративні витрати	2130	(41 695)	(29 836)
	Витрати на збут	2150	-	-
25	Інші операційні витрати	2180	(8 818)	(37 764)
	Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток	2190	-	-
	Фінансовий результат від операційної діяльності, (збиток)	2195	(86 095)	(50 828)
	Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
26	Інші фінансові доходи	2220	729	532
	Інші доходи	2240	-	-
26	Фінансові витрати	2250	(493)	(517)
	Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
	Інші витрати	2270	-	-
	Фінансовий результат до оподаткування, прибуток	2290	-	-
	Фінансовий результат до оподаткування, (збиток)	2295	(55 859)	(50 813)
27	Дохід (витрати) з податку на прибуток	2300	-	(12 895)
	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2335	-	-
	Чистий фінансовий результат, прибуток	2350	-	-
	Чистий фінансовий результат, (збиток)	2355	(55 859)	(63 708)
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			2018 р.	2017 р.
Прим.	Стаття 1	Код рядка 2	За аналогічний період попереднього року	
			За звітний період 3	4
	Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
	Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
	Накопичені курсові різниці	2410	-	-
	Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
	Інший сукупний дохід	2445	(1 957)	(216)
	Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(1 957)	(216)
	Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
28	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(1 957)	(216)
	Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(57 816)	(63 924)

Примітки, що додаються на сторінках 15 - 47 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ

Продовження додатку Ж1

Публічне акціонерне товариство "Криворіжгаз"

Дата (рік місяць число) 2018 | 12 | 31
Код за ЄДРПОУ 63341307

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

ПАТ статті	Код рядка	2018 р.	2017 р.
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	276 139	201 020
Витрати на оплату праці	2505	112 533	99 740
Відрахування на соціальні заходи	2510	23 542	21 048
Амортизація	2515	13 484	12 881
Інші операційні витрати	2520	46 297	55 273
Разом	2550	473 995	389 962

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

ПАТ статті	Код рядка	2018 р.	2017 р.
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	4 375 000	4 375 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4 375 000	4 375 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(12,77)	(14,56)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(12,77)	(14,56)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Тамара Беліна
Тамара Беліна
Головний бухгалтер

Примітки, що додаються на сторінках 15 - 47 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ

12

Додаток Ж2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ "КРИВОРІЖГАЗ"

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ		2019 р.		2018 р.
Прим.	Стаття 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4
21	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	303 776	330 902
22	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(410 570)	(415 609)
	Валовий прибуток	2090	-	-
	Валовий (збиток)	2095	(106 794)	(84 797)
23	Інші операційні доходи	2120	12 908	79 215
24	Адміністративні витрати	2130	(59 675)	(41 695)
	Витрати на збут	2150	-	-
25	Інші операційні витрати	2180	(112 799)	(8 818)
	Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток	2190	-	-
	Фінансовий результат від операційної діяльності, (збиток)	2195	(266 360)	(56 095)
	Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
26	Інші фінансові доходи	2220	4 807	729
	Інші доходи	2240	-	-
26	Фінансові витрати	2250	(5 411)	(493)
	Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
	Інші витрати	2270	-	-
	Фінансовий результат до оподаткування, прибуток	2290	-	-
	Фінансовий результат до оподаткування, (збиток)	2295	(266 964)	(55 859)
27	Дохід (витрати) з податку на прибуток	2300	-	-
	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
	Чистий фінансовий результат, прибуток	2350	-	-
	Чистий фінансовий результат, (збиток)	2355	(266 964)	(55 859)
II. СУКУПНИЙ ДОХІД		2019 р.		2018 р.
Прим.	Стаття 1	Код рядка 2	За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4
	Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
	Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
	Накопичені курсові різниці	2410	-	-
	Частка іншого сукупного доходу асоційованих та опільних підприємств	2415	-	-
	Інший сукупний дохід	2445	(1 749)	(1 957)
	Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(1 749)	(1 957)
	Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
28	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(1 749)	(1 957)
	Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(268 713)	(57 816)

Продовження додатку Ж2

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ "КРИВОРІЖГАЗ"

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття 1	Код рядка 2	2019 р.		2018 р.
		За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4	
Матеріальні затрати	2500	244 812	278 139	
Витрати на оплату праці	2505	140 909	112 533	
Відрахування на соціальні заходи	2510	28 565	23 542	
Амортизація	2515	15 661	13 484	
Інші операційні витрати	2520	152 906	46 297	
Разом	2550	582 853	473 995	

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття 1	Код рядка 2	2019 р.		2018 р.
		За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4	
Середньорічна кількість простих акцій	2600	4 375 000	4 375 000	
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4 375 000	4 375 000	
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(81.02)	(12.77)	
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(81.02)	(12.77)	
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-	

Віталій Колесник
Голова Правління

Тамара Белкіна
Головний бухгалтер

Додаток ЖЗ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «КРИВОРІДКАЗ»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			2020 р.	2019 р.
Прим.	Стаття 1	Код рядка 2	За аналогічний період попереднього року	
			За звітний період 3	4
21	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	374 093	303 776
22	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(367 619)	(410 570)
	Валовий прибуток	2090	6 474	-
	Валовий (збиток)	2095	-	(106 794)
23	Інші операційні доходи	2120	21 270	12 908
24	Адміністративні витрати	2130	(62 237)	(59 675)
	Витрати на збут	2150	-	-
25	Інші операційні витрати	2180	(21 972)	(112 799)
	Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток	2190	-	-
	Фінансовий результат від операційної діяльності, (збиток)	2195	(56 465)	(266 360)
	Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
26	Інші фінансові доходи	2220	258	4 807
	Інші доходи	2240	-	-
26	Фінансові витрати	2250	(2 640)	(5 411)
	Втрати від участі в капіталі	2265	-	-
	Інші витрати	2270	-	-
	Фінансовий результат до оподаткування, прибуток	2290	-	-
	Фінансовий результат до оподаткування, (збиток)	2295	(58 847)	(266 964)
27	Дохід (витрати) з податку на прибуток	2300	-	-
	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
	Чистий фінансовий результат, прибуток	2350	-	-
	Чистий фінансовий результат, (збиток)	2355	(58 847)	(266 964)
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			2020 р.	2019 р.
Прим.	Стаття 1	Код рядка 2	За аналогічний період попереднього року	
			За звітний період 3	4
	Дорожівка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
	Дорожівка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
	Накопичені курсові різниці	2410	-	-
	Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
	Інший сукупний дохід	2445	1 677	(1 749)
	Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1 677	(1 749)
	Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
28	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1 677	(1 749)
	Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(57 170)	(268 713)

Продовження додатку ЖЗ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «КРИВОРІЖГАЗ»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

ПАТ статті 1	Код рядка 2	2020 р.	2019 р.
		За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4
Матеріальні затрати	2500	172 546	244 812
Витрати на оплату праці	2505	157 051	140 909
Відрахування на соціальні заходи	2510	32 548	28 565
Амортизація	2515	15 026	15 661
Інші операційні витрати	2520	74 657	152 906
Разом	2550	451 828	582 853

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

ПАТ статті 1	Код рядка 2	2020 р.	2019 р.
		За звітний період 3	За аналогічний період попереднього року 4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	4 375 000	4 375 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4 375 000	4 375 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(13,45)	(61,02)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(13,45)	(61,02)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

.....
Анатолій Пономаренко
Голова Правління

.....
Тетяна Белкіна
Головний бухгалтер

ДОДАТОК И

Таблиця И.1 – Розрахунок оптимального розміру дебіторської заборгованості АТ «Криворіжгаз» у 2020 році

Показники	Розрахункові дані		
	2018	2019	2020
DZ_{AT} , тис. грн.	181091	203435	211389
$p1$, тис. грн.	-	-	360998
$P_{вал}$, тис. грн.	-55859	-266964	-57170
$p2$, тис. грн.	$-57170 \times 360998 / 211389 = -97631,6$		
k	$(211389 - 203435) / (203435 - 181091) = 0,36$		
k_t	$0,36 + \sqrt{(0,36^2 - 4 \times 36,5) / 2} = 8,9$		
$KDZ_{AT} (k - k_t)$	$8,90 - 0,36 = 8,54$		
T_{opt}	678,8		
$DZ_{AT}(T_{opt})$, тис. грн.	211276,9		

Джерело: власні розрахунки автора

Таблиця И.2 – Розрахунок коефіцієнта фінансової рентабельності АТ «Криворіжгаз» за 2020 рік

Показники	2020 рік	Варіанти розрахунку		
		1 (40/60%)	2 (30/70%)	3 (20/80%)
Власний капітал	(519394)	(742214)	(488230)	(371055)
Позиковий капітал	923381	1146201	892217	775042
Сукупний капітал	403987	403987	403987	403987
Коефіцієнт фінансового левериджу	-1,78	-1,54	-1,83	-2,09
Ставка відсотків за кредит	0,19	0,19	0,19	0,19
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18
Сума сплачених відсотків за кредит	175442,4	217778,2	169521,2	147258,0
Сума валового прибутку без відсотків за кредит	6474	6474	6474	6474
Сума валового прибутку з урахуванням сплати відсотків за кредит	-168968,4	-211304,2	-163047,2	-140784,0
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	32,53	28,47	33,40	37,94

Джерело: власні розрахунки автора

ДОДАТОК К

Таблиця К.1 – Розрахунок середньозваженої вартості капіталу АТ «Криворіжгаз»

Показники	Варіанти розрахунку		
	1 (40/60%)	2 (30/70%)	3 (20/80%)
Власний капітал	(742214)	(488230)	(371055)
Позиковий капітал	1146201	892217	775042
Сукупний капітал	403987	403987	403987
Ставка відсотків за кредит	0,19	0,19	0,19
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18
Сума сплачених відсотків за кредит	217778,2	169521,2	147258,0
Рівень витрат щодо залучення банківського кредиту, виражений десятковим дробом	0,11	0,12	0,13
Чистий прибуток	6474	6474	6474
Вартість власного капіталу	41,00	54,68	82,01
Вартість позикового капіталу у формі банківського кредиту	0,08	0,08	0,08
Середньозважена вартість капіталу	8,04	7,14	6,23

Джерело: власні розрахунки автора за допомогою [50]

Таблиця К.2 – Показники рівня операційної мобільності АТ «Криворіжгаз» у 2017-2020 роках, тис. грн.

Роки	Запаси	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	Інша поточна дебіторська заборгованість	Гроші та їх еквіваленти	К1	К2	К3
2017	17176	26882	20831	12184	14451	23387	1,30	0,04	0,07
2018	11844	18802	139458	18368	4463	20074	1,25	0,04	0,07
2019	9495	19792	164559	13845	5239	19990	1,06	0,03	0,05
2020	5850	26031	165616	13877	5869	636	1,85	0,03	0,04

Джерело: власні розрахунки автора

ДОДАТОК Л

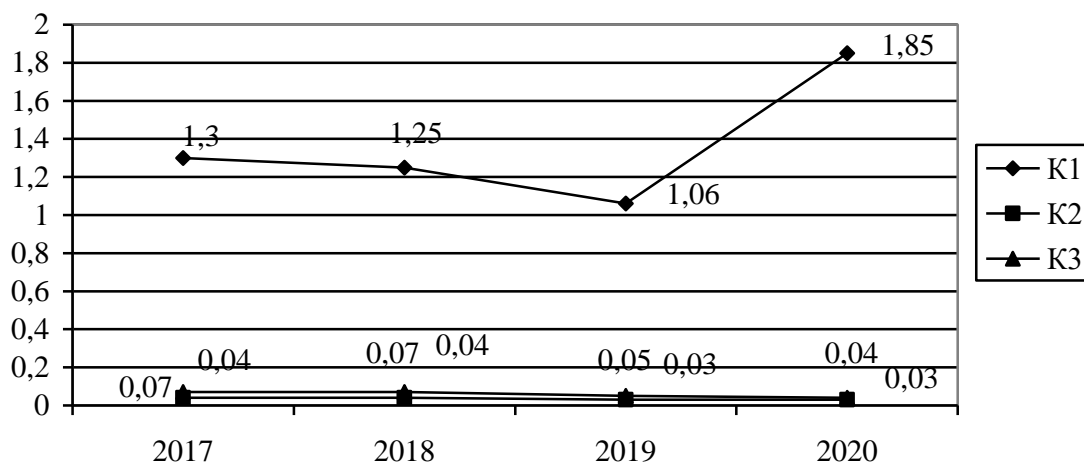

Рисунок Л.1 – Динаміка показників операційної мобільності АТ «Криворіжгаз» у 2017-2020 рр.

Джерело: сформовано автором самостійно